

PRODUKTIVNOST NARAŠČA, VENDAR...

Moramo narediti več!

Prehod v novo poslovno leto 1981 je istočasno tudi vstop v novo srednjeročno obdobje. S tem smo pričeli uresničevati novo dogovorjene obveznosti, ki smo jih v širši družbeni skupnosti opredelili z resolucijami in družbenimi plani za obdobje 1981—1985. Ob vedno bolj zaostrenih pogojih gospodarjenja, ki izvirajo iz domačih družbenoekonomskih razmer in svetovnega gospodarstva, smo se znašli tudi mi v skupnih družbenih prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva in s tem za razvijanje in utrjevanje samoupravnih družbenih odnosov.

Rezultati gospodarjenja, ki smo jih dosegli v prvi četrtini letošnjega leta, nam povedo, da so vsa naša prizadevanja za izpolnjevanje dogovorjenih obveznosti pod vplivom gospodarskih razmer v državi in problemov, ki se pojavljajo na svetovnih tržiščih. Predvsem neugodno vplivajo na izpolnjevanje naših planskih obveznosti izredno neugodne razmere pri preskrbi surovin in reprodukcijskih materialov. Drugi izredno nestabilni pojav je nerealno naraščanje cen surovin, reprodukcijskega materiala in drugih storitev, ki prekomerno povečujejo materialne stroške proizvodnje. Kljub ugodnim planskim predvidevanjem, saj bomo v Litostroju za leto 1981 izvozili štirikrat več, kot potrebujemo reprodukcijskih materialov iz uvoza, pa se nam iz meseca v mesec vedno bolj zastružujejo problemi pri preskrbi reprodukcijskih materialov iz uvoza. Ta nadloga se pojavlja v različnih oblikah. Od pomanjkanja konvertibilnih deviznih sredstev, preko zapletenih uvoznih postopkov do cen, ki tudi na svetovnem tržišču niso majhne. Skoraj nenormalno je, da smo pri tako velikem izvozu naših proizvodov pri uvozu enako prizadeti kot tisti, ki izredno malo ali pa sploh ne izvažajo.

Navedeni problemi, ki se kot zunanji vpliv negativno odražajo pri uresničevanju letošnjega plana, imajo brez dvoma odločen vpliv tudi pri rezultatih gospodarjenja v prvem četrtletju. Če k tem težavam prištejemo še naše notranje slabosti, potem so rezultati, ki smo jih dosegli v prvem četrtletju, odraz navedenih pojavov in težav.

Prva četrtina leta že po naši stari tradiciji ne odraža dejanskega stanja in realnih rezultatov, saj vemo da traja cikel proizvodnje za večino naših proizvodov od enega do več let. V določenem trenutku je vedno težko ugotoviti, kako velik je vložek v proizvodnjo in kakšna je njegova cena. Prav gotovo pa pomeni velik vložek v proizvodnjo veliko opravljenega dela in veliko truda. Tako opravljena proizvodnja je v naših razmerah samo strošek in ne dohodek v kar se razvije šele po dokončni realizaciji naročil.

Tudi za začetek letošnjega leta lahko po navedenih ugotovitvah ocenimo, da se nam ponavlja stara bolezen, ki pomeni, da po končanem letu vedno nekoliko počivamo, kar se brez dvoma odraža pri realizaciji proizvodnje v prvih treh mesecih. Res je že nesporejljivo, da se nam ta pojav iz leta v leto ponavlja. Najbrž se preveč zanašamo na dejstvo, da bo ob polletju ali pa ob koncu leta dober rezultat. Zavedati se moramo, da ima tudi to svojo veliko ceno. Predvsem pa se odraža v tem, da nas prav v prvih mesecih pesti likvidnost in velik pritisk kupcev, ker mnogih rokavnih obvez ne izpolnjujemo. Tudi najemanje dragih obdobji in situacij pomeni v končni fazi slabši rezultat, kot smo ga načrtali v plan.

Če pregledamo količinsko realizacijo plana za prve tri mesece letošnjega leta, lahko vidimo, da smo naredili skupno 4796 ton proizvodnje, kar je za 15 odstotkov več kot v letu 1980, vendar skoraj 300 ton manj, kot smo planirali.

Predvsem so pri realizaciji izostala nekatera pomembna naročila, kot posledica že navedenih gibanj in vplivov zunanjih in notranjih razmer. Moramo si priznati, da bi kljub vsem naštetim težavam vendarle morali napraviti več. Bolje bi se morali prilagajati vsem zunanjim vplivom in jih hitreje in učinkoviteje obvladovati. Nihče nima pravice le tarnati nad stihijem delom drugih, za tem pa skrivati lastne slabosti in neučinkovitosti.

Navedene količine naših proizvodov, polproizvodov, sestavnih delov in storitev, so bile osnova za finančni obračun uspeha za prvo četrtletje 1981, o čemer smo pravkar razpravljali na zborih delavcev.

Obračun nam kaže, da smo v vseh tozidih in delovnih skupnostih kljub težavam dosegli ugoden celotni prihodek v višini 1.153 milijonov.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Moč je v našem mladem rodu, ki je pridobitve revolucije rade volje sprejel za svoje in ki ve, da ima za seboj daljše obdobje dela in življenja v svobodi in miru kot katerikoli prejšnji rod na teh tleh.

Tito, XI. kongres ZKJ

Mi smo Titova mladina

Čeprav je bil deževen dan, se je v petek, dne 24. aprila zbrala pred Litostrojem na osrednji slovenski in ljubljanski proslavi velika množica ljudi in slovesno pričakala in sprejela štafeto mladosti, ki je že od zgodnjih jutranjih ur potovala po vseh ljubljanskih občinah. Pred Litostrojem, ki je bil po svoji legi ta dan vključen v živi obroč mladine okrog Ljubljane, so se zbrali osnovnošolci, dijaki, študentje, vojaki, predstavniki različnih delovnih organizacij, občani, štafeto pa so pričakali tudi gostje: Viktor Avbelj, Milan Kučan, France Popit, Mitja Ribičič, Pepca Kardelj, Franc Šetinc, Ivan Godec, Marjan Rožič in številni drugi družbenopolitični delavci. Litostrojičani smo na prireditveni prostor pred tovarno poslali le delegacije posameznih tozdov in delovnih skupnosti, sicer pa smo štafeto spremljali ob njeni poti skozi tovarno.

Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik republiške konference ZSMS Boris Bavdek, ki je dejal:

(govor)

Tovarišice in tovariši!

Štafeta mladosti spet prihaja med nas. Potem ko je prešla več tisoč kilometrov in ko so si jo podajali iz rok v roko tisoči učencev, delavcev, kmetov, študentov, vojakov, pionirjev, je med nami na osrednjem zborovanju v Ljubljani, v delavskih Titovih zavodih v Litostroju. Sprejemamo jo ne samo mladi, ampak vsi delovni ljudje Slovenije kot simbol naše iskrene privrženosti socialistični samoupravni družbi in najboljimi tradicijami boja revolucionarnih sil. Zgrinjamo se okrog nje z željo, da izrazimo našo privrženost Titovim idealom, idejam in delu. Njena pot simbolizira mladost in trdnost naše socialistične samoupravne skupnosti ter neomajno vero v prihodnost in ustvarjalnost ljudskih množic.

Milijoni delovnih ljudi, še posebej mladine, se združujejo okrog štafete mladosti. Ob tem nas prevzeta ponos nad doseženimi rezultati in bolečina ob izgubi Tita,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Kljub slabemu vremenu — dežju in vetru se je pred Litostrojem na osrednji proslavi ob sprejemu štafete mladosti zbrala velika množica udeležencev — mladine, občanov in predstavnikov delovnih organizacij. (Foto: J. Jereb)

Mi smo Titova mladina

(Nadaljevanje s 1. strani)

ki smo mu namenili pozdrave in najboljše želje. Ni več Tita, ki je dolga desetletja stal na čelu revolucionarnega boja, čigar življenje in delo se je poistovetilo z življenjem in delom narodov in narodnosti, z uspehi in zmagami delovnih ljudi vse naše domovine ter s težnjo po svobodi ljudstev in narodov vsega sveta. Živimo z njegovo bogato dediščino. Ostaja nam spoznanje, kako je moč spreminjati svet samo, če revolucionarna partija živi s širokimi ljudskimi množicami. Pod njegovim vodstvom se je zgradila trdna in enotna revolucionarna partija, ki je bila sposobna razumeti objektivne razmere in združiti vse napredne družbene sile, da bi uveljavljala zgodovinske interese delavskega razreda. Oborožen boj proti okupatorju, graditev ljudske oblasti, uveljavljanje samoupravnih družbenih odnosov, uveljavljanje enakopravnosti narodov in narodnosti, bratstvo in enotnost, boj za mir, uveljavljanje politike neuvrščenosti — vse to so bile zgodovinske težnje jugoslovanskih narodov in narodnosti, ki so z osvobodilnim bojem in socialistično revolucijo pretrgali stoletne okove politične, socialne in kulturne zatiranosti. Ob svoji osemdesetletnici je Tito dejal: "Plodove vsega doseženega ni treba pripisati samo meni, pač pa vsej generaciji in tovarišem, ki so šli z menoj in se z menoj borili. En sam človek ne more vsega napraviti, naši uspehi so plod vseh nas." Razumemo te besede. Ko s spoštovanjem in ponosom govorimo o njegovi veličini, govorimo tudi o izvorih naše moči in stabilnosti. Ti so v samih množicah, v zavesti in osveščenosti ljudi, socialističnem samoupravljanju, bratstvu in enotnosti, v neuvrščenosti. So v moči in sposobnosti mladih generacij in v njihovi pripravljenosti, da razvijajo in uresničujejo njegove ideje.

Štafeta mladosti je izraz zahvale njegovemu delu in pripravljenosti, da mu sledi. Na to zaupanje je bil vedno ponosen in zato je pred leti tudi dejal: "Vesel sem, ker je tudi tokrat preko štafete izraženo zaupanje meni in celotnemu delovnemu kolektivu, kateremu pripadam."

Ta naša pripravljenost slediti njegovim idejam in delu ne more biti abstraktna. Ne more in ne sme biti izražena s ponavljanjem njegovih govorov, plehkimi prisegami in cenenim ploskanjem. Biti mora ustvarjalna in konkretna. Odrzati se mora z doslednim uveljavljanjem njegovih idej in politike, z bojem proti oportunističnemu obnašanju, proti nedoslednosti, izkrivljanju, enostranskosti in neustvarjalnemu razumevanju njegovih idej. Izražena mora biti z enotnostjo misli in akcije, enotnostjo vodstev in njegovo povezanostjo z množicami. Tako kot je on skupaj s Kardeljem in drugimi velikani naše revolucionarne teorije in prakse znal odpirati nove poti in

Predsednik republiške konference ZSMS Boris Bavdek (Foto: E. L.)

perspektive, tako moramo biti danes sposobni urejati družbena vprašanja na samoupravnih osnovah. Zelo izrazita in zapletena družbena protislovja, ki izhajajo iz različne stopnje razvoja proizvajal-

Priprave na 3. kongres samoupravljalcev zato morajo prispevati k poglobljanju samoupravnih odnosov v vsaki TOZD, KS, interesni skupnosti, k razreševanju težav in protislovij na samoupravni način, kongres sam pa mora dati oceno našega samoupravnega razvoja in dati nove spodbude za uveljavljanje ustavnega položaja delavca.

Štafeta mladosti je vselej tudi mogočna manifestacija bratstva in enotnosti naših narodov. Prav sedaj, ko smo bili priča nacionalističnim in iredentističnim izpadom na Kosovu, ki so spodbudili tudi druge nacionalizme, si priključimo v spomin Titove besede, ko je na VII. kongresu Zveze mladine Jugoslavije dejal: "Razumljivo, da je v socialistični skupnosti z več narodnostmi tudi več protislovij, ki jih je na raznih razvojnih stopnjah treba upoštevati, da bi se skupnost pravilno razvijala. Da bi torej protislovja v mnogonacionalni skupnosti odpravljali in odpravili, si je treba prizadevati, da se bodo manj razvite članice socialistične skupnosti postopoma razvijale, da bodo dosegle isto stopnjo razvoja in da se bo skupnost kot celotna enakomerno razvijala naprej. Pri

POZDRAV ŠTAFETI MLADOSTI

Mesto Ljubljana danes ponovno sprejema štafeto mladosti, simbol bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije, simbol doseženih uspehov in odločnosti za izvrševanje novih nalog, ki stojijo pred nami. Vse to je neločljivo povezano s tovarišem Titom, z vsem tistim, kar smo dosegli pod njegovim vodstvom in kar bomo še dosegli ob nadaljnji graditvi naše samoupravne socialistične družbe. Zavedamo se, da naš družbeni in gospodarski razvoj nikoli ni bil odvisen samo od posameznikov, ampak od ustvarjalnosti vseh nas, predvsem mladih, ki smo neločljivi del te družbe in se borimo za njene cilje.

Pred nami stojijo odgovorne naloge, tako pred Zvezo socialistične mladine kot tudi pred vsakim mladincem, mladinko, da prispeva svoj delež k prizadevanjem, da prebrodimo gospodarske težave, v katerih smo in sicer z boljšim učenjem, boljšim delom in bolj odgovornim odnosom do ustvarjalnih vrednot naše samoupravne socialistične družbe. O družbeno ekonomskem položaju mladih smo v ZSMS pred kratkim spregovorili temeljito in kritično, pri tem pa smo prevzeli nase pomembna bremena gospodarske stabilizacije.

Mi smo Titova mladina, generacija, kateri je brezmejno zaupal, zato združimo vse naše želje, misli in odločnost pionirjev, mladincev, borcev, pripadnikov JLA ter vseh delovnih ljudi in občanov Ljubljane, da pod vodstvom Zveze komunistov nadaljujemo Titovo pot socializma, samoupravljanja, naše sreče in miru.

Izročamo bratske pozdrave vsem nosilcem od tu do Beograda in sprejemamo bratske roke vseh dosedanjih nosilcev. Tisoče rok, zlitih v eni sami želji — bratstvo in enotnost v Titovi Jugoslaviji.

nih sil in pluralizma samoupravnih interesov, moramo razreševati s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem, z upoštevanjem in spoštovanjem medsebojnih interesov in v skladu z dolgoročnimi interesi delavskega razreda. Samo na tak način se bo krepila Jugoslavija in vsak njen del, in samo to je način, da se izognemo družbenim napetostim.

tem pa je razumljivo," je v nadaljevanju dejal, "da morajo biti prejemki proizvajalcev v nerazvitih območjih v skladu z njihovim prispevkom k akumulaciji, z načelom nagrajevanja po delu in sposobnostih."

Vsem tem mislim smo in moramo vselej slediti. Sprejeti družbeni dogovori in materialna podlaga, ki je že zgrajena, zagotavljajo možnost za hitrejši razvoj. To pa pomeni, da za nas bratstvo in enotnost nista parola. V najtežjih dneh boja se je gradila enotnost jugoslovanskih narodov in zanjo je bilo prelito veliko krvi naših najboljših sinov. Prav bratstvo in enotnost predstavljata enega največjih dosežkov narodnoosvobodilnega boja, ki ga moramo vedno znova potrjevati v naši praksi. In kot smo v bližnji preteklosti korenito obračunavali s pojavi nacionalizma, šovinizma, tako je potrebno tudi danes ob oceni vzrokov, ki so omogočili izbruh nacionalizma ter ob oceni odgovornosti vseh dejavnikov z odgovorno akcijo preprečiti in onemogočiti sovražne izpade. Pozornost, ki jo je Tito posvečal bratstvu in enotnosti naših narodov in narodnosti, nam mora biti usmeritev za naše delovanje.

Štafeta mladosti, ki je obkrožila vso Jugoslavijo, je v rokah naših mladincev prešla nekaj obratov Litostroja. (Foto: J. Jereb)

Pozdrav štafeti mladosti (Foto: J. Jereb)

Častni gostje na osrednji proslavi ob sprejemu štafete mladosti. (Foto: E. L.)

Štafeta mladosti potuje po naši republiki prav v dneh, ko praznujemo dan ustanovitve OF. Ta edinstvena politična tvorba je bila v srcu okupirane Evrope sposobna v kratkem času mobilizirati najširše slovenske množice za boj proti okupatorju. V Ljubljani — mestu heroju, so se na pobudo Centralnega komiteja KPS zbrali predstavniki raznih naprednih skupin, ki so položili temelj novemu ljudskemu gibanju. To ni bila politična koalicija posameznikov, ustvarjena za zeleno mizo, ne rezultat vnaprej pripravljenih načrtov in političnih kombinacij, ampak je bila izraz naprednih zavestnih ljudskih sil v trenutku, ko se je narod zavedel, da se pričinja boj za obstanek. Vnesla je novega duha v ljudske množice. "Zmagala je zaradi tega," je dejal tovariš Edvard Kardelj, "ker je bila OF vedno v prvi

vrsti demokratična zveza osnovnih množic slovenskega ljudstva, ker je bila demokratična zveza delavcev, kmetov, delovne inteligence in vseh političnih sil v slovenskem narodu, ki so razumele, da je osvobodilna vstaja ljudskih množic pod vodstvom demokratičnih sil edina pot k osvoboditvi slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov."

Sledile so ji množice mladih, saj so videle v tem boju predvsem svojo perspektivo, svojo zgodovinsko priložnost za ukinitve vsega, kar je utesnjevalo in preprečevalo človekovo svobodo in ustvarjalnost. Zato je razumljivo, da so se prav mladi najštevilčneje odzvali pozivu na oboroženo vstajo in da je bilo preko 75% borcev iz vrst mladih ljudi. Mladi so našemu osvobodilnemu boju in revoluciji dali dinamiko ustvarjalnosti, revolucionarne vitalnosti, polet in nepre-

Kolo — simbol bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. (Foto: E. L.)

Moramo narediti več

(Nadaljevanje s 1. strani)

nov din, kar predstavlja 23 odstotkov izpolnitev letnega plana. To je sicer nekaj manj kot smo planirali, vendar je za 39 odstotkov več kot v preteklem letu za isto obdobje. To povečanje prihodka v primerjavi z lanskim letom je na videz vabljivo, vendar po vrednosti ni povsem realno, saj vsebuje v sebi inflacijo enega leta in vse druge ekonomske elemente, ki se stalno spreminjajo.

Za celotno proizvodnjo v prvih treh mesecih smo porabili 797 milijonov din, kar je celo za 45 odstotkov več kot v lanskem četrtletju. Ta podatek nam pove, da porabljena sredstva neenakomerno naraščajo, predvsem pa se v njem odražajo višje cene surovin in reprodukcijskih materialov za proizvodnjo. Verjetno pa bi nekoliko večja gospodarnost na vseh področjih našega dela vsaj delno znižala to visoko postavko.

Ko od celotnega prihodka odšteto porabljena sredstva, dobimo najbolj zaželen podatek, to je dohodek. Tako smo v prvi četrtini leta ustvarili 356 milijonov din dohodka, kar je sicer za 27 odstotkov več, kot smo dosegli v preteklem letu, vendar kljub temu rahlo zaostajamo za letnim planom. Doseženi dohodek je osnova za celotno nadaljnjo delitev in je realni odraz uspešnosti poslovanja v prvih treh mesecih.

Iz doseženega dohodka smo izdvojili vse dogovorjene obveznosti v višini 122 milijonov din in s tem dosegli četrtletno plansko postavko. Zaskrbljujoče je, da so obveznosti iz dohodka v primerjavi s preteklim letom kar za 50 odstotkov večje. Pri tem je treba povedati, da gre del tega porasta na račun obveznosti skupnih vlaganj tozgodov oziroma na račun skupnega dohodka sovlagateljev v investicijo transportnih vozil in naprav. Vsled večjih obveznosti iz dohodka je razumljivo nekoliko skromnejši čisti dohodek, ki smo ga dosegli v višini 234 milijonov din. Kljub temu je čisti dohodek za 17 odstotkov večji, kot je bil v prvi četrtini preteklega leta.

V skladu z doseženimi količinskimi in finančnimi rezultati čistega dohodka so osebni dohodki dosegli 130 milijonov din. Pri osebnih dohodkih smo dosegli le en odstotek letnega plana, kar je v skladu z doseženo količinsko in finančno realizacijo letnega plana v prvem četrtletju. Pri tem je treba povedati, da sredstva za osebne

dohodke lahko oblikujemo le od zaključnih in dokončno finaliziranih naročil v prvih treh mesecih letošnjega leta. Vse preveč je ostalo odprtih in nedokončanih naročil iz različnih objektivnih razlogov pa tudi zaradi naše skupne premajhne učinkovitosti. Kljub temu je bil po količinah napravljen velik vložek v proizvodnjo, zaradi česar smo lahko v prvem četrtletju izplačali 182,6 milijonov din bruto osebnih dohodkov, kar je za 14 odstotkov več kot v istem obdobju lani. S tem smo dosegli pri povprečno 3895 zaposlenih na mesec 11.319 din povprečnega osebnega dohodka na delavca, ob upoštevanju 184 urnega dela pa je to povprečje 11.207 dinarjev.

Iz čistega dohodka smo potem izdvojili še 10,6 milijona din za stanovanjski del sklada skupne porabe in 20 milijonov din v osnovni sklad skupne porabe za druge namene. Potem smo oblikovali še sredstva za rezervni sklad v višini 8 milijonov din ter sredstva za poslovni sklad za obvezna posojila v višini 9,77 milijona din.

Zaradi izredno pomembnega uresničevanja desetletnega programa investicijske izgradnje smo izdvojili v lasten sklad za razširitev materialne osnove dela 54,4 milijona din, kar je znatno več, kot smo načrtovali za prvo četrtletje letošnjega leta.

Splošna ocena uspešnosti poslovanja za letošnje 1. četrtletje je po doseženih rezultatih kljub nekaterim težavam ugodna. Z izdvojitvijo čistega dohodka v sklad lastne materialne osnove v vrednosti preko 50 milijonov din smo si nedvomno ustvarili dobro osnovo za vlaganje v tekoče investicije in pokrivanje inflacijskega dvigovanja vrednosti obratnih sredstev. Res je sicer preuranjeno napovedovanje poslovnih rezultatov za leto 1981 na podlagi rezultatov, doseženih v prvih treh mesecih. Toda nedvomno drži, da bomo v nadaljevanju letošnjega leta morali dosegati večjo količinsko realizacijo proizvodnje in s tem dokončno realizacijo naročil, kar bo ustvarjalo ugodnejše pogoje za oblikovanje čistega dohodka in s tem možnosti za povečanje vrednosti točke. S tem bomo zagotovili realne možnosti za izplačilo planiranih osebnih dohodkov in oblikovanje lastnih skladov. Vse to pa je pogojeno z boljšim in stabilnim gospodarjenjem.

Kazalci uspešnosti

V skladu z določili zakona o združenem delu smo na zborih delavcev temeljito obravnavali tudi kazalce uspešnosti poslovanja za prvo četrtletje letošnjega leta. Razumljivo je, da so kazalci uspešnosti poslovanja tesno povezani s finančnim obračunom oziroma z bilanco za prvo četrtletje. Kazalci uspešnosti poslovanja so pomembni podatki, s katerimi mora biti seznanjen sleherni delavec, saj nam prikazujejo osnovne dosežke produktivnosti dela, rentabilnosti proizvodnje, oblikovanja sredstev za osebne dohodke skupne porabe.

V prvem četrtletju letošnjega leta je dohodek na delavca oziroma produktivnost v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta porasel za 22 odstotkov in znaša 90.560 din. Pri tem je v planu za leto 1981 predvideno, da bomo do konca leta 1981 s prizadevnim delom ustvarili približno 400.000 din dohodka na delavca, kar je vsekakor vzpodbuden cilj za tovrstno industrijsko panogo. Kljub težkim pogojem gospodarjenja lahko ugotovimo, da produktivnost dela počasi, vendar vztrajno narašča, kar se izraža tudi v drugih kazalcih uspešnosti poslovanja v prvem četrtletju.

Ko primerjamo doseženi dohodek s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi, lahko ugotovimo, da zaostajamo za letnim planom. Temu kazalcu uspešnosti pravimo z drugimi besedami tudi donosnost ali rentabilnost. Podatki nam povedo, da smo v prvih treh mesecih letošnjega leta pri ustvarjanju dohodka povprečno uporabili znatno več poslovnih sredstev, kar je povzročilo slabšo rentabilnost, kot smo jo načrtovali z letnim planom. Kljub temu pa je tretji kazalec, ki prikazuje doseženi čisti dohodek na delavca, ugodnejši, saj znaša v prvih treh mesecih 59.434.-din, kar je skoraj 13 odstotkov več kot v preteklem letu za isto obdobje.

Že iz finančnega obračuna za prvo četrtletje smo ugotovili, da smo znatna sredstva akumulacije usmerili v lastni sklad za razširitev materialne osnove dela. Znatno povečanje dohodka v primerjavi z letom poprej nam to dovoljuje, predvsem pa se izraža v enem izmed kazalcev uspešnosti, ki govori o akumulaciji v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslov-

DAN MLADOSTI

Že štiri desetletja razvoja jugoslovanskih narodov in narodnosti milijone mladih s ponosom nosi štafeto mladosti. Vedno znova krene na tisoče kilometrov dolgo pot širom po naši domovini in izraža resnično privrženost mladih našim največjim in najsvetlejšim revolucionarnim opredelitvam.

Štafeta mladosti je tako postala simbol mladosti in izraz neizmerne ljubezni in spoštovanja mladih, ki ga na ta način izražajo tovariši Titu in njegovemu neprecenljivemu delu za osvoboditev in razvoj naših narodov in narodnosti.

Kot nešteto do sedaj se je štafeta mladosti tudi v letošnjih majskih dneh manifestirala v iskreni želji mladih vseh naših narodov in narodnosti, da še z večjo vnemo nadaljujemo Titovo pot. To je pot svobode, enakopravnosti, bratstva in enotnosti, pot odločnosti, da z nenehnim prizadevanjem in delovnimi uspehi bogatimo in poglobljamo trajne vrednote narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije.

nimi sredstvi. Tako izračunana akumulacija nam je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta porasla skoraj za 42 odstotkov.

Ob doseženih kazalcih uspešnosti poslovanja, ki smo jih dosegli za prvo četrtletje letošnjega leta se ne bi smeli zadovoljiti ali pa celo uspravati, saj nekateri tozdi zaostajajo za letnim planom. Predvsem je pomembna produktivnost dela, ki bo morala tudi v bodoče naraščati v skladu z našimi in širšimi družbenimi usmeritvami.

Če v nekaj besedah strnemo razglabljanje o izpolnjevanju letošnjega gospodarskega načrta za prvo četrtletje, ugotovimo, da so kljub občasnim težavam in nihanjem realizacije proizvodnje vse naše temeljne organizacije in delovne skupnosti ta del leta pozitivno poslovale. Doseženi dohodek je omogočil, da smo lahko za izvajanje investicijskih del izdvali znatna sredstva s čimer fizično in rokavno uresničujemo desetletni

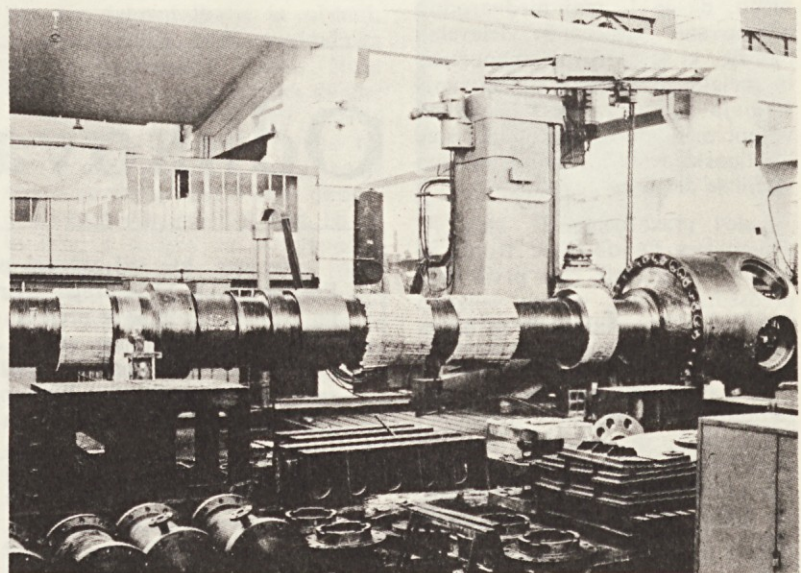
program razširitev in modernizacijo proizvodnje.

Pri izplačevanju ostalih dohodkov smo se držali realnih okvirov, ki so bili pogojeni z realizacijo proizvodnje. Se vedno pa lahko ugotovimo, da so naši osebni dohodki v skladu s širšimi družbenimi usmeritvami za to panogo industrije dobri; ob boljšem rezultatu pa bi lahko bili še višji.

Pomembno zagotovilo za dobro gospodarjenje je tudi dejstvo, da smo kljub svetovni recesiji dobro založeni z delom skoraj za dve leti. Pri tem je znaten del naše proizvodnje usmerjen na svetovno tržišče.

Kako bomo uspešni pri uresničevanju gospodarskega načrta, je odvisno le od nas samih. Postavljene cilje pa bomo dosegli le s prizadevnim delom vsakega posameznika, z vedno novimi organizacijskimi potezami, predvsem pa z ustreznim vodenjem in odgovornim delom.

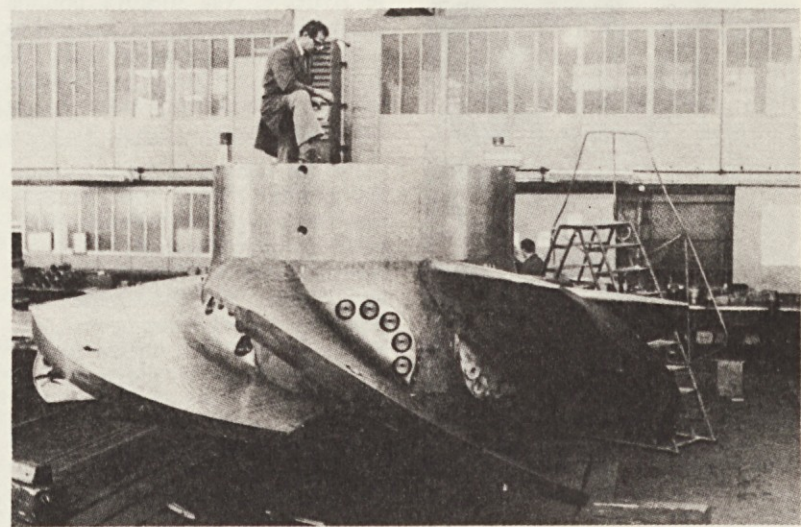
K. G.

HE GRABOVICA

TOZD OBDELAVA je v aprilu uspešno končal spajanje glave gonilnika z gredjo. Delo zdaj nadaljuje montažna skupina delovodje Avgusta Opake. Gonilnik mora Litostroj odpremiti do 31. maja letos in tako se bomo vključili v tekoča gradbena dela na gradbišču.

I. B.

Mi smo Titova mladina

magljivo moč. Prav njihovo množično junaštvo je bilo ena od osnovnih značilnosti narodnoosvobodilnega boja in revolucije. Izjemno vlogo so odigrale mladinske organizacije — SKOJ, mlada OF, Zveza slovenske mladine in druge.

S spoštovanjem se spominjamo dela in žrtev starejših generacij. Toda tako, kot so bile sposobne iskati nove poti starejše generacije, tako danes mlade generacije prevzemajo odgovornost za družbeni razvoj. S sprejetimi planskimi dokumenti smo opredelili nadaljnjo pot našega družbenoekonomskega razvoja. V zaostrenih razmerah, polnih zunanjih pritiskov in notranjih protislovij, uresničujemo politiko stabilizacije. Ne podcenjujemo lastnih slabosti ter napak, ki jih z odgovorno politično akcijo poskušamo odpraviti. Dograjujemo politični sistem socialističnega samoupravljanja in vanj vključujemo široke ljudske množice. Demokratiziramo proces političnega odločanja in na ustvarjalen, ne šablonski način uveljavljamo Titovo pobudo o nadaljnjem razvijanju kolektivnega dela in odločanja. Krepimo

usposobljenost vseh organiziranih subjektivnih sil, razvijamo koncept SLO in DS ter uveljavljamo politiko neuvrčenosti.

V vseh teh naporih ustvarjalo sodeluje mlada generacija in njena mladinska organizacija. Zaveda se, da je naša družba njena družba in v njej vidi svojo perspektivo. Je pa kritična do izpadov, zaostrovanj, nasprotovanj. Seveda se mora tudi Zveza socialistične mladine idejno, organizacijsko in akcijsko še dograjevati. Še veliko mladih ljudi ni vključenih v njene aktivnosti in še se dogaja, da se nekatere organizacije Zveze socialistične mladine ne vključujejo v razreševanje najpomembnejših družbenih vprašanj.

Zato je treba okrepiti akcijo, doseči, da bo vsak mlad človek pri delu in odgovornem odločanju preverjal samega sebe, svoje ideje in pobude, pravilnost svojih stališč, svoje zablude, pa tudi realne možnosti in sposobnosti družbe. ZSM se mora še bolj kot doslej ukvarjati z vprašanji razvoja naše družbe, saj je predvsem to njena osrednja naloga.

Ponosni smo na veličastno zgradbo, ki jo pooseblja Titovo izročilo. Trdno smo odločeni, da nadaljujemo njegov boj.

Po osrednjem govoru je nastopila plesna skupina Studia za sodobni ples, kmalu za tem pa je na slavnostni prostor prispela tudi štafeta. Iz rok dijakinje šentviške gimnazije Janje Brgulja jo je sprejel predsednik koordinacijskega odbora ZSMS Litostroj Toni Skušek in jo ponesel v našo tovarno. Na poti skozi tozda Obdelava in TVN se je zamenjalo pet ekip, kasneje pa se je štafeta pridružila mladincem, ki so sklenili živi obroč okrog Ljubljane. Slavnostno je pričakala štafeto tudi naša tovarna, saj sta v dveh proizvodnih halah prav tedaj nastopali folklorna skupina Emona in folklorna skupina doma JLA iz Ljubljane.

Ne dež ne mrz nista tega dne mogla preprečiti prazničnega vzdušja, ki je vladalo v Ljubljani. S štafetno palico pa je odšla na pot tudi misel vseh nas, da pripadamo enotni, bratski, socialistični državi in da nameravamo trdnost ohranjati tudi v bodoče. Posebej pa smo bili ponosni delavci Litostroja, ki smo sprejeli štafetno palico v tovarni, ki nosi Titovo ime.

Prejeli so jih najzaslužnejši

25. aprila 1981 je imel delavski svet delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj slavnostno sejo, na kateri so podelili državna odlikovanja delavkam in delavcem našega kolektiva. Seje so se udeležili poleg delegatov odlikovanci in vabljeni gostje iz delovne organizacije ter skupščine občine Ljubljana-Šiška. Vabilu pa se je odzval tudi predsednik šišenske občinske skupščine tov. Franc DEJAK, ki je odlikovanja tudi podelil.

S podelitvijo odlikovanj pa je litostrojski kolektiv hkrati obeležil tudi praznovanje 40. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in praznovanje 1. maja — praznika dela.

V počastitev obeh praznikov je predsednik delavskega sveta tov. Jurij Vulkan med drugim dejal:

V usodnem mesecu aprilu 1941. leta so namreč Hitlerjeve in Musolinijeve fašistične horde tako rekoč čez noč zbrisale staro Jugoslavijo s političnega zemljevida Evrope. Ko je bila nato izrečena še smrtna obsodba zaslužnemu slovenskemu narodu, se je rodila Osvobodilna fronta slovenskega naroda, vsenarodno osvobodilno gibanje, tista borbena ljudska organizacija, s katero se je dvignil slovenski narod v oboroženo vstajo in zmagal skupaj z drugimi narodi in narodnostmi nad silami fašistične agresije in nad notranjo reakcijo.

Prav tako pomemben praznik slovenskega naroda pa tudi vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti je praznik dela. Praznovanje 1. maja ima že skoraj stoletno zgodovino in sicer je to mednarodni praznik v spomin na krvave dogodke v Chicagu, ko so delavci leta 1886 zahtevali 8-urni delavnik, policija pa je njihove demonstracije v krvi zadušila. Samo štiri leta kasneje (leta 1890) je bilo na prvem kongresu II. Internationale sklenjeno, da je 1. maj mednarodno praznovanje naprednih delavskih množic, ki se borijo za ekonomske in socialne pravice. V praznovanje 1. maja so se že pred I. svetovno vojno med prvimi vključili prav ljubljanski delavci, nato pa so njim sledili še drugi po Jugoslaviji.

Letos praznujemo 27. april — ustanovitev Osvobodilne fronte in 1. maj — praznik dela prvič brez predsednika Tita, našega velikana revolucionarja, vizionarja in borca nove — Titove Jugoslavije.

Na današnji seji se delegati samoupravnih organov temeljnih organizacij in celotne delovne organizacije, delavci Titovih zavodov Litostroj ponovno zavezujemo, da bomo hodili po poti tovariša Tita.

Po uvodnih besedah je prisotnim spregovoril tudi generalni direktor tov. Marko Kržišnik, ki je orisal gospodarsko situacijo v letošnjem letu in jo istočasno primerjal s poslovanjem preteklih let. O tem je dejal:

Zadovoljna in nasmejana nagradjenca Janez Štrumbelj in Ivan Prešeren (Foto: K. G.)

"Na poslovanje Litostroja vplivajo zunanja in notranja gospodarska gibanja. Vsako leto se srečujemo z večjo konkurenco. V sedanjem času se moramo truditi, da ohranimo število zaposlenih, oziroma zaposlenost celo povečamo. V to smer nas vodijo že dokončana pa tudi načrtovana vlaganja. V to smer gospodarskega razvoja Litostroja nas silijo tudi pridobljena naročila, ki jih imamo že za dve leti vnaprej. Modernizacija v naši delovni organizaciji se odvija po sprejetem programu. To pa pomeni, da lahko s še večjo delovno disciplino dosežemo še lepše poslovne uspehe.

Jugoslovanski družbeni sistem oz. sama družbena skupnost ima trdne temelje, trenutni gospodarski in politični položaj ji ne more izpodkopavati stabilnosti.

Litostrojčani smo ponosni, da je bila pri nas osrednja Ljubljanska prireditelja ob prihodu štafete mladosti. Prav tako smo ponosni, da stoji na kraju, kjer je med narodnoosvobodilno borbo stala bodeča žica, ena izmed najmodernejših delovnih organizacij v Jugoslaviji. Te vrednote moramo čuvati in negovati."

V nadaljevanju seje so odlikovanja sprejeli:

RED DELA Z ZLATIM VENCEM

1. Janez PREDIKAKA, TOZD PZO
2. Zvonimir VOLFAND, TOZD PUM

RED REPUBLIKE Z BRONASTIM VENCEM

1. Matej GELEMANOVIČ, TOZD ZSE
2. Karel KOROŠEC, DS SSP
3. Anton ROBEŽNIK, TOZD ZSE

RED ZASLUG ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO

1. Božidar BOŠTJANČIČ, TOZD IVET

RED DELA S SREBRNIM VENCEM

1. Iva DORNIK-LAMPIČ, TOZD MONT
2. Ivan GANTAR, TOZD TVN
3. Martin JEVNIKAR, TOZD NAB
4. Nikola JUG, TOZD IVET
5. Jože KAŠČEK, TOZD OB
6. Janez KODERMAN, TOZD PROD
7. Drago KOGOJ, TOZD PUM
8. Franc KOSTEVC, TOZD PUM
9. Janez KRIŽAJ, TOZD TVN
10. Franc LEVEC, TOZD OB
11. Ivanka LUKANC-REJC, TOZD IRRP
12. Stane MESARKO, TOZD PUM
13. Marko MOMČILOVIČ, TOZD PZO
14. Franc PODLIPEC, TOZD PZO
15. Ivan PREŠEREN, TOZD PROD
16. Alojz ROŽMAN, TOZD MONT
17. Stanislav ŠTIH, TOZD MONT
18. Aleksander ŠTINEK, TOZD OB
19. Janez ŠTRUMBELJ, TOZD IC
20. Rudolf TELBAN, TOZD PUM
21. Franc TRTNIK, TOZD OB
22. Terezija ŽIŽIČ-JEROVŠEK, DS PFSR

Slavnostna seja delavskega sveta delovne organizacije, ki je bila v soboto, 25. aprila letos. (Foto: K. G.)

Čestitke in odlikovanje Dragu Stevanoviču iz tozda PPO. (Foto: K. G.)

MEDALJA ZASLUG ZA NAROD

1. Alojz SREBRNIČ, TOZD OB

MEDALJA DELA

1. Ivan ČEPLAK, TOZD OB
2. Drago STEVANOVIČ, TOZD PPO
3. Jože VIDRIH, TOZD IVET
4. Miloš VILAR, TOZD OB

Tov. DEJAK je vsem oblikovancem iskreno čestital. Ob tej priliki je tudi pohvalil Litostroj za dosegene gospodarske uspehe.

V imenu vseh odlikovancev se je za prejeta priznanja zahvalil tov. Karel KOROŠEC.

S. Mrkum

Odlikovanec - Franc Levec

Ne vem, kje naj začnem pisati o življenju in delu tovariša Franca Levca, ki je prejel državno odlikovanje red dela s srebrno zvezdo. Rodil se je pred II. svetovno vojno, hodil v šolo med vojno in po njej, ter gradil Jugoslavijo z drugimi delavnimi ljudmi vse do danes in gradil jo bo še naprej. Življenjska zgodba Franca Levca, litostrojskega strugarja, človeka, ki je prijeten sogovornik, je dolga in zanimiva.

Ko sva se pogovarjala, sem nehote opazovala njegove odločne poteze na obrazu, gubice okoli oči in ust, ki nemo dokazujejo, da se je moral v življenju spopadati tudi s težkimi stvarmi, in ki dokazujejo, tako kot njegove roke, da je to človek, ki mu ni nikoli težko poprijeti za delo. Iz oči mu sije odkritosrčnost, kakršno lahko le redko kdaj vidimo, odkritosrčnost človeka, ki ve, kaj je tovarštvo, prijateljstvo, pomoč drugim, kaj je življenje. Vsa njegova podoba govori in dokazuje, da je to delavec — neposredni proizvajalec, ki živi in dela s strojem, s stružnico, ki je ne bi nikoli zamenjal za pisarniško mizo.

Pa naj začnem njegovo življenjsko zgodbo z letom 1941, prelomnim letom jugoslovanskih narodov, ki so se morali spopasti z okupatorjem. Tedaj je bil Fran Levec 8-letni deček, ki je že vedel, kaj pomenita besedi vojna in svoboda. Ko se je leta 1941 začela okupacija, je bil Franc v drugem razredu osnovne šole.

Okupator je v naši deželi posegel v vse tokove življenja, posegel je tudi v šole, kjer je namestil nemške učitelje, ki so učili slovenske

otroke nemščine in druge predmete, seveda v nemškem jeziku. Zaradi tega preobrata je moral iti mali Franc iz že skoraj uspešno dokončanega drugega razreda nazaj v prvi razred k nemškemu učiteljem. Levec je bil priden učenec, saj je kljub spremenjenemu šolskemu režimu uspešno dokončal vse štiri razrede nemške osnovne šole in nato šolanje nadaljeval še po vojni. Na medvojna šolska leta se spominja s trpkimi občutki, na njegovem obrazu se vidi, da so bili to vse prej kot prijetni dnevi razposajenih otrok.

Ko je končal osnovno šolo, si je želel postati mizar. Veselje do lesa, do mizarstva, je bilo že v družini, saj je mizar njegov oče, stari oče in tudi njegov sin se je v Izobraževalnem centru Litostroja izšolal za modelnega mizarja; tudi on je zaposlen v naši modelni mizarni. Toda želje so bile eno, možnosti pa drugo. Moral se je iti učiti za orodjarja in strugarja v podjetje Melodija v Mengšu, kjer je šolanje namesto po treh letih na podlagi doseženih uspehov zaključil že po dveh letih in pol. V Melodiji je ostal nato še pol leta kot pomočnik, nato pa ga je pot pripeljala v Litostroj.

Ko sva se začela pogovarjati o Litostroju, mu je obraz spretel radosten sij, oči so mu zasijale in nenadoma mu je beseda stekla bolj gladko.

V Litostroju se je zaposlil leta 1950, kmalu je odšel služiti vojsko in se nato ponovno vrnil k svoji stružnici. Na ta leta, pravi tovariš Levec, se najraje spominja. To je čas, ko se je Litostroj še gradil, ko Litostroj še ni bil to, kar je v zadnjem desetletju. Toda še nekaj je

bilo tedaj, kar pogreša danes. Tedaj so bili časi, ki so tisti generaciji pustili neizbrisen pečat, časi, ko so ljudje gradili novo Jugoslavijo z golimi rokami, vendar s ponosom in elanom v srcu. Tudi Levec je bil del te generacije, saj se spominja udarniških dni litostrojskih delavcev, dni, ko so gradili boljši jutri, bogatejšo prihodnost. Te čase mi je opisoval ponosno in ko je končal pripovedovanje, sem vedela, zakaj je ponosen. Delal je skupaj z drugimi delavci udarniško. To delo se je ocenjevalo, udarniki so bili organizirani v

(Nadaljevanje na 6. strani)

Tovariš Franc Levec prejema priznanje iz rok predsednika skupščine občine Ljubljana-Šiška Franca Dejaka in pri delu ob svoji stružnici. (Foto: K. G.)

SREDNJEROČNI PLAN

Naši pogledi v prihodnost

V Titovih zavodih Litostroj smo že v preteklem obdobju dosegli dobre rezultate na gospodarskem in na družbeno-ekonomskem področju.

S sprejemom Zakona o združenem delu in Zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja so bile postavljene osnove za uresničevanje našega samoupravnega sistema planiranja.

Pri načrtovanju novega srednjeročnega plana so nas vodili naslednji osnovni cilji:

- hitrejši in doslednejši uveljavljanje socialističnih samoupravnih odnosov na vseh področjih našega delovanja,
- posvečanje skrbi za povečanje produktivnosti, delitev dela ter združitve dela in sredstev,
- vključitev v mednarodno delitev dela na podlagi sodobne tehnologije in predvsem lastnega razvojnega znanja,
- nenehno večanje materialne osnove temeljnih organizacij s povečevanjem storilnosti dela in dohodka,
- ostajanje pri istem izboru naročil, razen dodatnega programa težkih numerično krmilno vodenih obdelovalnih strojev in opreme za jedrske elektrarne.

Novi investicijski objekti, zgrajeni v letih 1979 in 1980 (TVN, PPO) ter modernizacija jeklolivarne, nakup karuzla s premerom 16 m, modernizacija tozdv PZO, OB, MONT, izgradnja novega objekta IRRP in nakup novega računalnika bodo omogočili podvojitev proizvodnje.

Navedeni podatki so bili osnova za izdelavo srednjeročnega plana, proizvodnja se bo zelo visoko

povečala. Predpriprava plana je bila dosedaj najboljše, saj je trajala več kot dve leti.

Delegati tozdv in delovnih skupnosti so na sejmi komisije za pripravo srednjeročnega plana razvoja pri delavskem svetu DO pripravljali in usklajevali stališča ter s svojimi predlogi in pripombami omogočili pripravo osnutka in predloga srednjeročnega plana.

Pri pripravi plana so poleg delegatov tozdv in delovnih skupnosti, aktivno sodelovale strokovne službe iz PFSR, SSP in temeljnih organizacij.

S planom niso rešena vsa vprašanja, predvsem notranja medsebojna vrednostna delitev med TOZD/DS, normski pravilnik, uvrstitev drobnih ulitkov in zvarjenec v kooperacijo ter višina obratnih sredstev in nedovršene proizvodnje.

Količinski plan proizvodnje osnovnih proizvodov bo porasel s 6630 ton v letu 1981 na 8150 ton v letu 1985.

Precej večjo rast pa imata programa talnih transportnih sredstev, s 5400 ton v letu 1981 na 8500 ton v letu 1985 in proizvodnja preoblikovalne opreme s 4000 ton na 5250 ton.

Finančni plan delovne organizacije kaže rast celotnega prihodka po stopnji 9,7, dohodka 10,9, osebnih dohodkov 9,9, skupne porabe 8,6 ter povečanje sredstev iz razširitve materialne osnove dela, ki ostane temeljnim organizacijam po stopnji 13,2 ter izvoza 10,7.

Zaposlenost raste po stopnji 1,9, ki je nekoliko višja od resolucijske zahteve 1,6, zaradi novih proizvodnih zmogljivosti tozdv TVN in PPO.

Vsi podatki v planu so bili usklajeni z republiško resolucijo glede delitve osebnih dohodkov, skupne porabe, reprezentance, dnevnice, avtorskih honorarjev ter reklame in propagande.

Družbeni standard bomo predvidoma izboljšali z vlaganji v stanovanjsko gradnjo, gradnjo novih počitniških objektov (Fiesa, Sorica), telovadnico (ICL), modernizacijo kuhinje itd.

V planu so zajete obveznosti do ljudske obrambe in družbene samozaščite, varstva okolja, kulture, telesne kulture, socialnih vprašanj, informiranja itd..

Smo v obdobju velikih gospodarskih recesij doma in v svetu in tudi najboljše sestavljen plan ne more rešiti ničesar, če ne bomo s skupnimi naporami ter z dobrim in solidnim delom izpolnjevali nalog, ki so v srednjeročnem obdobju 1981—1985 pred nami.

H. Bratkovič

Morda misli tisti, ki je vedno pripravljen tudi nekonkretno razpravljati na sejah, posploševati nekatere slabosti, ki se v sleherni družbi dogajajo, da je to njegov prispevek k uspešnosti kongresa in uresničevanju sklepov. Verjetno temu ni tako. Tudi opravljanje samo strokovne delovne naloge in nesodelovanje v samoupravnem dogajanju ni tisto s čemer bo merjen naš dosedanj razvoj. Zato se moramo tega zavedati. In še neka druga zavest mora biti prisotna v slehernem izmed nas: da vse to kar ustvarjamo danes ostaja zanamcem. Tudi mi smo dobili zapuščino, sicer skromno, vendar dovolj trdno, da smo lahko na njenih temeljih zgradili današnjo samoupravno družbo. Tako moramo tudi mi zapustiti našim potomcem dovolj trdno materialno osnovo, ki bo pogojevala še večjo in trdnjšo rast naše samoupravnosti.

Le tako lahko pričakujemo, da nam bodo kongresni dokumenti napotilo za naše nadaljnje delo in nenazadnje za razvoj naše družbe," je ob zaključku povdaril tovariš Žilavec.

M. Sigulin

Delegat III. kongresa

Pričeli smo že odšteti zadnje dneve, ko se bodo delegati sestali na 3. kongresu samoupravljalcev junija v Beogradu. Kongres sam naj bi na podlagi dosedanjega razvoja naše samoupravne družbe ugotovil njen resničen napredek in s sporočili, ki jih pripravljamo v vseh sredinah, pokazal na tiste elemente nadaljnega razvoja samoupravljanja, ki nam bodo zagotavljali trdnost naše nadaljnje usmeritve. Morda ob tem ne bo odveč misel ali razmišljanje slehernega izmed nas, koliko smo sami prispevali k uspešnosti tega kongresa, k uspešnosti našega nadaljnega razvoja.

Ob tej priložnosti smo se o teh vprašanjih pogovarjali z delegatom tov. Mihom Žilavcem, ki smo ga izvolili na razširjenih sejah delavskih svetov delavci Litostroja. Zastopal bo skoraj štiri tisoč delavcev in lahko smo ponosni, da bomo imeli svojega delegata, ob tem pa seveda prevzemamo tudi svoj del odgovornosti za uspešen potek kongresa.

Tovariš Žilavec pa je ob tej priložnosti v razgovoru povdaril naslednje: "V delovni organizaciji sem se zaposlil leta 1951 tako, da letos praznujemo 30-letnico dela v Litostroju. V tem obdobju sem opravljal veliko odgovornih nalog in funkcij v mladini, sindikatu, zvezi komunistov in v samoupravnih organih.

V začetku sem delal v modelni mizarni, zaradi bolezni pa sem se moral seliti na drugo delovno mesto v jeklolivarno. Sedaj opravljam dela in naloge medfaznega kontrolorja. Pri delu v Litostroju sem se vedno dobro počutil zato sem ta kolektiv tudi vzel, v njem ostal ter se z njim neprestano razvijal. Kot pionir samoupravljanja ter pionir delavec sem se v praksi dopolnjeval, izpopolnjeval in gradil svojo zavest.

To da sem bil izvoljen za delegata 3. kongresa samoupravljalcev je zame veliko priznanje, saj bom zastopal skoraj štirinasttisočlanski kolektiv v katerem je samouprav-

ljanje kar dobro razvito. Pričakujem, da bom na kongresu marsikaj pridobil, kar bo koristno in uporabno tudi v naši delovni organizaciji, istočasno pa moram delegatom kongresa tudi sam prenesti naš del prispevka kongresu. Kongres pa ne bo zadnja naloga, ki jo bo potrebno izvršiti, to bo le vrhunec, pregled razvoja v zadnjih tridesetih letih na področju samoupravljanja. Ko bo kongres končan se bo pravo delo šele začelo, kajti vemo, da bo potrebno veliko akcij, da bomo uresničili resolucijo in sklepe v praksi.

Visoko odlikovanje je v imenu delavcev Litostroja prevzel predsednik delavskega sveta DO Jure Vulkan. (Foto: Franci Rozman)

Nagrada mesta

Na osrednji slovesnosti ob obletnici osvoboditve in prazniku OF je bila 5. maja v kulturnem domu Ivan Cankar svečana podelitev nagrad mesta Ljubljane.

V začetku letošnjega leta je skupščina mesta Ljubljane v sredstvih javnega obveščanja objavila razpis za nagrado mesta Ljubljane. Na osnovi razpisanih kriterijev je bila za nagrado predlagana tudi naša delovna organizacija.

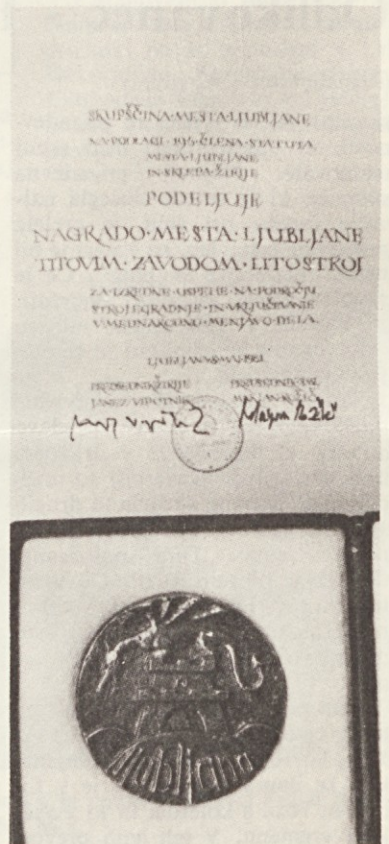
Nagrade mesta Ljubljane, zlate plakete ilegalca in srebrna priznanja Osvobodilne fronte so bile podeljene posameznim družbenopolitičnim delavcem, aktivistom narodnoosvobodilne borbe, družinam, ki so se vključile v organiziran boj proti okupatorju in delovnim organizacijam.

Na slovesnosti, ki so se je udeležili predstavniki družbenopolitičnega življenja, mesta in republike, delegacije iz Mostarja, Reke, Kardejevega ter Tbilisija, partijske delegacije iz Pesara in Tržaške pokrajine ter delovni ljudje in občani, je spregovorila tudi predsednica mestne konference SZDL Nuša KERŠEVAN in med drugim dejala:

"Kdor je pred 36. leti doživel osvoboditev Ljubljane, ne bo nikoli pozabil tistega 9. maja, ko je mesto po temni noči 4-letne okupacije vstalo v najsvetlejši dan. Ni bilo hiše, s katere ne bi plapolala trobojnica z rdečo zvezdo ali rdeča zastava z napisom "Proletarci vseh dežel, združite se". Ljubljana je obsula svoje osvoboditelje s cvetjem, sprejela jih je z nepopisno radostjo in navdušenjem."

Na podelitvi nagrad na predvečer dneva osvoboditve Ljubljane, je bilo med drugim o Litostroju rečeno:

"Ljubljana je kot glavno mesto SR Slovenije stalno krepila strojno, kovinsko in predelovalno industrijo, v tem okviru pa ima za celoten

družbenoekonomski razvoj Ljubljane poseben pomen strojna industrija DO Titovi zavodi Litostroj.

Letos so pričeli v Litostroju uresničevati tretjo fazo investicijske gradnje z razširitvijo zmogljivosti livarn. Z nadaljnjo razširitvijo objektov težke strojegradnje in projekte v naslednjih letih se bo ob sočasni gradnji nekaterih objektov družbenega standarda proizvodnja povečala nekajkratno.

V celotno rast te že veličastne delovne organizacije so se ves čas intenzivno vključevale tudi družbenopolitične organizacije z Zvezo komunistov na čelu.

Posebno pomembno pri takem razvoju delovne organizacije Litostroj je, da se v glavnem opirajo na lastno tehnologijo in znanje ter na lastne strokovnjake. To jim je že doslej omogočilo velike uspehe na zunanem in domačem trgu."

Litostroj je prejel nagrado, to pa pomeni, da so jo tako prejeli tudi vsi delavci, brez katerih Litostroj ne bi bil to, kar je. Nagrada nam vsem pomeni ponos, zaupanje in spodbudo za nadaljnje delo.

Nagrado mesta Ljubljane je v Cankarjevem domu predsedniku delavskega sveta delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj tov. Juretu Vulkanu izročil predsednik skupščine mesta Ljubljane dr. Marjan Rožič, ki je ob tej priliki litostrojskim delavcem čestital za dosežene uspehe.

M. S.

S. Mrkun

DAN VARNOSTI

Ob dnevu varnosti 13. maja letošnjega leta so predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov obiskali upravo javne varnosti občine Ljubljana Šiška — postajo milice. Ob tej priložnosti je predsednik delavskega sveta delovne organizacije tov. Jure VULKAN izročil komandirju enote javne varnosti v naši občini, plaketo 30 let samoupravljanja.

Plaketo so prejeli za dolgoletno uspešno in plodno sodelovanje predstavnikov milice in predstavnikov delovne organizacije pri organizaciji javnih in notranjih prireditve, za tesno sodelovanje z varnostno službo v delovni organizaciji, za poglobljanje odnosov, podružbljanje varnosti in družbene samozaščite ter stalnega medsebojnega stika pri opravljanju vsakdanjih delovnih dolžnosti.

Predstavniki postaje milice se je zahvalil za veliko priznanje, ki so ga prejeli, obenem pa zaželel, da se bo še naprej tako uspešno razvijalo plodno sodelovanje v splošno zadovoljstvo vseh delavcev Litostroja in krajanov naše krajevne skupnosti in občine Ljubljana Šiška.

Znanje mladih na preizkušnji

Akcija TITO—REVOLUCIJA—MIR postaja že tradicionalna oblika množičnega idejnopolitičnega izobraževanja mladih ne samo v osnovnih in srednjih šolah, ampak se vanjo vključuje tudi čedalje več OO ZSMS iz organizacij združenega dela.

Ta akcija je velikega pomena za množično idejnopolitično izobraževanje članstva ZSMS in sploh mladega rodu, še posebej zato, ker mineva 30 let od uvajanja samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi. Poudariti je potrebno predvsem množični odziv mladih ne samo v osnovnih in srednjih šolah in krajevnih skupnostih, ampak tudi v OO ZSMS v OZD. Nenehno je potrebno poudarjati širino in kvaliteto množičnega izobraževanja mladih s tako obliko akcije.

V organizacijo letošnje akcije, ki je zajemala snov NOB in socialistične revolucije v Jugoslaviji od 1941 do letošnjega leta, smo se vključili že dosti prej kot prejšnja leta, ker smo hoteli doseči res številčno udeležbo mladih. Lansko leto je ta ak-

cija potekala pod istim nazivom, vendar na temo "Trideset let samoupravljanja". Moram še omeniti, da je glavni nosilec akcije republiška konferenca ZSMS v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine, zavodom za šolstvo SR Slovenije in tednikom "Mladina".

Z letošnjim načinom smo lahko zadovoljni, saj so tekmovanja oziroma predtekmovanja potekala najprej v OO ZSMS naših tozdov, nato pa je bilo 26. 3. 1981 izvedeno predtekmovanje v jedilnici livarne sive litine na ravni Litostroja, in sicer v pisni obliki. Zastavljenih je bilo 20 vprašanj, časa za odgovor je bilo 90 minut.

Ta vprašanja smo neposredno pred samim predtekmovanjem izvlekli iz 160 možnih vprašanj. Vsa vprašanja je pripravil pripravljali-

odbor in sicer vsak član odbora po 20, zaprl jih je v kuverto, tako da noben član odbora ni vedel vseh vprašanj, temveč samo 1/8 vseh možnih, to je preprečilo možnost vsakršne špekulacije.

Člani pripravljalnega odbora so bili: Marija Rauh, Branko Papež, Jože Lazar, Josip Šerbetan, Tatjana Časar, Drago Dragojevič, Dušan Jovanovič in Miroslav Jagoš.

Na ta del tekmovanja se je prijavilo devet štiričlanskih ekip. Rezultati tega tekmovanja:

Mesto: OO ZSMS TOZD/DS:

Točke od 200 možnih:

1. OO ZSMS TOZD PZO	143
2. OO ZSMS DS SSP	142
3. OO ZSMS TOZD PUM	96,5
4. OO ZSMS TOZD IRRP	95
5. OO ZSMS TOZD ZSE	89,5
6. OO ZSMS TOZD OB	88
7. OO ZSMS TOZD NAB	86,5
8. OO ZSMS TOZD PPO	81
9. OO ZSMS TOZD MONT	70

Prvih pet ekip na pisnem delu tekmovanja si je pridobilo pravico sodelovanja v ustnem tekmovanju v domu učencev ICL, ki je bilo 3. aprila 1981.

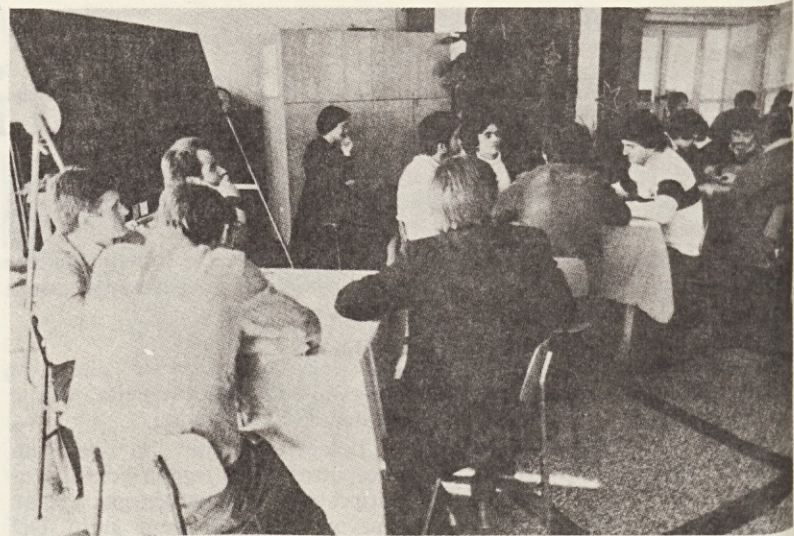
Postavljenih je bilo 10 vprašanj za vsako ekipo po zaporednem sistemu odgovarjanja iz preostalih 140 vprašanj predtekmovalnega dela.

Vrstni red tega tekmovalnega dela:

1. OO ZSMS TOZD PZO	— 98 od 100 točk
2. OO ZSMS DS SSP	— 85 točk
3. OO ZSMS TOZD PUM	— 80 točk
4. OO ZSMS TOZD IRRP	— 56 točk

OO ZSMS TOZD ZSE — se tekmovanja ni udeležila

Pravico do sodelovanja na občinskem tekmovanju Ljubljana Šiška sta si pridobili prvi dve ekipi. Preverjanje znanja je bilo le pisno, točke posameznikov so sešteli in tako dobili rezultate, oziroma uvrstitev ekip.

Finalni del kviza je bil zelo napet, ob koncu pa so bili najsrečnejši mladinci iz tozda PZO. (Foto: M. S.)

Rezultati občinskega tekmovanja — ekipno:

1. OO ZSMS DS SSP
4. OO ZSMS TOZD PZO

Posamezno:

1. Andrej Zalar, OO ZSMS DS SSP
4. Matjaž Žužek, OO ZSMS DS SSP
8. Dobrovoje Damjanovič, OO ZSMS TOZD PZO
11. Irena Mav, OO ZSMS DS SSP

12. Stevo Hinič, OO ZSMS TOZD PZO

Prvi trije posamezniki na občinskem tekmovanju zastopajo občino Ljubljana-Šiška na področnem tekmovanju, četrto in petouvrščeni pa bosta rezervi.

Čestitamo za dosežene uspehe in želimo veliko uspeha na nadaljnjem tekmovanju!

M. Jagoš

Odlikovanec - Franc Levec

(Nadaljevanje s 4. strani)

skupine, ki so v delu in prizadevnosti ter odgovornosti med seboj tekmovale. Najbolj prizadevna skupina, ki je seveda dosegla največje uspehe pri delu, je prejela prehodno zastavico, na kateri je bil napis "Najboljša skupina". Če je skupina želela zastavico obdržati, je morala v naslednjem mesecu svoje uspehe še izboljšati in še bolj poprijeti za delo.

Skupine so med seboj tekmovale tudi v vestnosti in odgovornosti do dobrin, ki so bile že v družbeni lasti. Vsi mladi in starejši so imeli odnos do orodja, surovin in drugih stvari drugačen, kot pa ga imajo nekateri danes. Tudi spoštovanje do dela je bilo drugačno. Ob vsem tem pa tov. Franc danes še najbolj pogreša tovariške odnose, tisto tovarštvo v pravem pomenu besede.

Leta od 1950 do 1961 so bila za tovariša Levca še posebej težka. Iz Mengša, to je 15 km iz Ljubljane, kjer še danes stanuje, se je v Litostroj vozil s kolesom in to v vsakem vremenu. V teh letih prevozi delavcev še niso bili organizirani tako, kot so danes.

Ko je govoril o razvoju Litostroja, je govoril z navdušenjem in ponosom. Njegovo življenje je povezano z razvojem našega kolektiva. Vesel je, da smo z združenimi močmi dosegli tako lepe rezultate, ki pa bi bili lahko ob večji disciplini, odgovornosti do zastavljenih nalog in materialnih dobrin še večji.

Tovariš Levec dela v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah kot član nekatere komisij. Pravi, da je najbolj zadovoljen na delovnem mestu, ob svoji stružnici. Kljub temu pa opazi, da se v Litostroju posamezni tozdi obnašajo kot samostojne delovne organizacije in ne kot del Litostroja. Pravi, da so uspehi posameznikov ali neuspehi vedno rezultat celotnega kolektiva, na to ne bi smeli nikoli pozabljati.

Tovariš Levec zelo rad bere. Doma ima pravo malo knjižnico. Navdušujejo ga predvsem knjige, ki opisujejo zgodovinske dogodke, pred kratkim je kupil knjigo o II. svetovni vojni.

Z zadovoljstvom je povedal, da ima po njegovem mnenju dokaj dober oseben dohodek, misli, da kljub prizadevanju še ni uveljavljeno načelo delitve osebnih dohodkov po delu. Meni tudi, da bi morali delavcem, ki so tik pred upokojitvijo, v zadnjih nekaj letih njihovega dela osebnega dohodka zvišati, da bi bila pokojnina večja.

Vprašala sem ga, kaj mu pomeni

državno odlikovanje RED DELA S SREBRNO ZVEZDO. Odgovoril je zelo preprosto. Pravi, da je za dobro delo že prejel pohvalo in odlikovanje, vendar pa mu odlikovanje red dela s srebrno zvezdo pomeni največ. Zelo ga je vesel.

Marsikaj bi se dalo še napisati o človeku, kakršen je Franc Levec, vendar naj bo zaenkrat dovolj.

Na koncu tega sestavka mu še enkrat priskrbo čestitamo za prejeto odlikovanje in mu hkrati želimo še veliko zdravja, osebnega zadovoljstva in delovnih uspehov.

S. MRKUN

Priprave na volitve

Približuje se konec dela drugega mandata delegatskih skupščin, kongresi vseh družbenopolitičnih organizacij in zbori ostalih društev. S tem se pričenjajo obsežne priprave, ki morajo biti časovno in organizacijsko dobro vodene in usklajene.

Pri vsebinskem načrtovanju aktivnosti je zato potrebno izhajati iz ocen in sporočil, ki smo jih napravili ob volitvah 1978. leta. Vse pomanjkljivosti in slabosti, ki smo jih takrat na sejah osnovnih organizacij Zveze komunistov, sindikata in mladine ugotovili in sporočali zunanjim ustreznim organom, je potrebno sedaj upoštevati. Takrat so bile naše ugotovitve soočene z ugotovitvami iz drugih okolij, na podlagi tega so se začele pripravljati spremembe oziroma dopolnitve volilne zakonodaje, sedaj pa morajo biti na naše aktivnosti dobro vodilo, saj moramo za vse organe, komisije in delovna telesa pripraviti izredno veliko število kandidatov.

Vrsta aktivnosti za prihodnje volitve je bila že opravljena tako na republiški in na občinski ravni in v temeljnih organizacijah. Evidentiranje možnih kandidatov je stalna naloga, to je bil sklep na eni izmed sej konference osnovnih organizacij sindikata. Zato je potrebno najkasneje v juniju dokončno oblikovati listo, jo potrditi na enem od zborov in jo izobesiti na oglasni deski. Ob izvajanju vseh aktivnosti je potrebno upoštevati tudi natančno pripravljen rokovnik za izvedbo volitev, da se ne bi znašli v časovni stiski. Rokovnik bodo dobile vse osnovne organizacije sindikata, da bodo lahko ka-

drovske komisije upoštevale dogovorjene roke.

Potek priprav moramo spremljati in sproti ocenjevati ter v primeru ugotovljenih slabosti razreševati nastali položaj.

Ob vseh teh nalogah je prav, da posebej poudarimo predvsem naslednja izhodišča:

1. Nosilec priprav na volitve je sindikat, vendar pa glede na vodilno vlogo te organizacije pomeni, da neposredno odgovornost za volitve prevzamejo tudi ostale družbenopolitične organizacije ter ostale samoupravne strukture na vseh ravneh.
2. V temeljnih organizacijah je potrebno zato ustanoviti koordinacijske odbore za kadrovska vprašanja, oziroma uskladiti delovanje kadrovske komisije vseh družbenopolitičnih organizacij in delovati enotno s sklici skupnih sej kadrovske komisije.
3. Evidentiranje možnih kandidatov za delegate je naša stalna naloga, ki pa jo moramo v maju in juniju razgibati ter dokončno opraviti fazo evidentiranja za vsa potrebna delegatska mesta.
4. Kandidate naj evidentirajo vsa vodstva družbenopolitičnih organizacij na sejah ter predloge z izpolnjenimi popisnicami posredujejo koordinacijskemu odboru za kadrovska vprašanja.

5. V praksi se srečujemo, da je vedno premalo predlogov kandidatov za opravljanje funkcij, zato je potrebno skladno s kadrovske in drugimi možnostmi v slehernem delovnem okolju evidentirati večje število možnih kandidatov.

6. Potrebno je analizirati tudi delovanje posameznih delegacij in posameznikov ter na podlagi ugotovitev, ocen in stališč načrtovati tako ustrezno aktivnost, da bomo v prihodnjem obdobju skušali odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti.

7. Iz analize delovanja posameznih delegacij in delegatov je potrebno oceniti, katerega od delegatov je možno predlagati za delegata v delegacijo, pri tem pa upoštevati zakonsko določilo, da nihče ne more biti več kot dvakrat zapovrstjo član iste delegacije, kar pomeni, da je lahko evidentiran za drugo delegacijo.

8. Paziti je potrebno, da ne bi prihajalo tudi do prevelikega kopi-

čenja funkcij, zato je potrebno, da istočasno evidentiramo za vse možne delegacije organe in funkcije na vseh ravneh ter usklajujemo potrebe s kadrovske možnosti.

9. Vse koordinacijske zadeve na občinski ravni bo opravljal komisija pri predsedstvu OK SZDL. Le-ta bo tudi tekoče ocenjevala potek aktivnosti, dajala pobude in usmeritve za vse nadaljnje aktivnosti ter jih posredovala preko občinskega sindikata v temeljne organizacije.

Vse omenjene naloge nas obvezujejo, da se aktivno in zavzeto lotimo vseh organizacijskih priprav pravočasno, da ne bi zašli v preveliko časovno stisko ter ob tem zaradi hitrega razreševanja problemov ponavljali napake iz preteklosti.

M. Sigulin

PODELITEV SREBRNEGA ZNAKA SINDIKATA

V sredo 13. maja 1981 je bila v osnovni šoli Dravljje svečanost ob podelitvi srebrnih znakov sindikata. Srebrni znak je sprejelo večje število posameznikov in nekaj osnovnih organizacij sindikata, med prejemniki so bili tudi sodelavci iz Litostroja. Priznanje so prejeli tovariš Božo Milenkovič iz osnovne organizacije OBDELAVA, Sonja Dremelj iz PUM in Štefanija Slakan iz PZO za dolgoletno uspešno in vztrajno delo v vrstah sindikata. Prav tako so prejeli priznanje za predano delo in nudenje pomoči mlajšim sodelavcem pri opravljanju družbenopolitičnih zadolžitev. Vsem skupaj želimo še naprej uspešno delo v vrstah sindikata in pri opravljanju drugih družbenopolitičnih in samoupravnih nalog, obenem pa jim iskreno čestitamo za visoko sindikalno priznanje.

Težko delo čistilcev v livarni sive litine. (Foto: L. E.)

Za koliko se letos poveča nadomestilo?

Invalidi III. in II. kategorije invalidnosti, ki prejema jo nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka, nas vedno pogosteje sprašujejo, kdaj jim bo nadomestilo za leto 1981 na novo odmerjeno.

V letošnjem letu je potrebno invalidom zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu ponovno odmeriti vsa nadomestila in sicer tako, da primerjamo povprečni mesečni osebni dohodek iz leta 1980 med skupino na delovnem mestu, kjer je invalid delal pred nastankom invalidnosti, in med skupino delavcev na delovnem mestu, kjer dela sedaj.

Za izračun povprečnih mesečnih osebnih dohodkov pogledamo osebne dohodke, ki so jih delavci v določeni skupini dobili za dneve dela po zaključnem računu organizacije.

V povprečni osebni dohodek skupin delavcev pa se ne upoštevajo dnevi, ko so bili posamezni delavci iste skupine na bolezenskem dopustu. Prav tako se ne upoštevajo nadure, posamezne nagrade, dnevnice, kilometrine, regresi, terenski dodatek in drugi dodatki, ki se ne nanašajo na dohodek za redno delo.

Izračun povprečnega mesečnega dohodka skupine, upoštevajoč zgornje navedbe, je tak:

- delavec A je prejel (brez bolniške) 62.127,00 v 1950 urah dela
- delavec B je prejel din 56.199,90 v 1650 urah dela
- delavec C je prejel din 58.350,60 v 1800 urah dela
- delavec D je prejel din 77.990,64 v 2184 urah dela,

delavci celotne skupine so tako prejeli (brez bolniške) 25.667,24 din v 7584 urah dela, oziroma na uro 33,57 din X 182 ur, kar je 6.104,74 din povprečno na mesec.

Tako izračunan znesek predstavlja torej povprečni mesečni znesek osebnega dohodka skupine delavcev.

Ker je torej potrebno izračun napraviti na opisan način, porabi zato strokovna služba več časa in s tem bo tudi odmera nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu opravljena nekoliko kasneje kot v preteklem letu.			
Skupščina SPIZ je tudi določila zneske invalidnin za telesno okvaro za leto 1981 in sicer:			
a) če je telesna okvara posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni,			
b) če telesna okvara ni posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni.			
telesna okvara	a—din	b—din	
%			
100	843	590,10	
90	759	531,30	
80	676	473,20	
70	589	412,30	
60	506	354,20	
50	423	296,10	
40	336	235,20	
30	255	178,50	

Invalidnine za telesno okvaro so bile določene tako, da so se zneski invalidnin iz leta 1980 povečali za 18,6%. Zneski invalidnin za telesno okvaro, ki je posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, so določeni v zaokroženem znesku, zneski invalidnin za telesno okvaro, ki ni posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pa v višini 70% teh zneskov.

S področja pokojninskega zavarovanja je za nas zanimiv podatek, da je skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja sprejela tudi izhodišča za revizijo razvida del in nalog (delovnih mest), na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanim trajanjem. Namen revizije — preverjanja je preverjanje delovnih pogojev pri tistih delih in nalogah, kjer se

zavarovalna doba šteje v povečanem trajanju.

Znano nam je, da je potrebno za izračun in odmero pripadajoče pokojnine najprej izračunati pokojninsko osnovo. Ta osnova je mesečni povprečni osebni dohodek, ki ga je zavarovanec dosegal za svoje tekoče in minulo delo v zadnjih desetih letih pred uveljavitvijo pravice do pokojnine ali katerih koli zaporednih desetih letih zavarovanja od leta 1966 po njegovi izbiri. Da pa se osebni dohodki iz preteklih let zavarovanja lahko primerjajo z dohodki iz zadnjih let, jih je potrebno preračunati.

Količnike za preračun osebnih dohodkov iz prejšnjih let vsako leto določi skupščina skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, upošteva je gibanje povprečnih osebnih dohodkov.	1976	215,5
	1977	181,0
	1978	148,5
	1979	118,6
	1980	100
	1981	100

Količniki za preračun osebnih dohodkov iz prejšnjih let na raven leta 1980 so:	
leto	količnik
1965	1.402,2
1966	1.064,0
1967	963,4
1968	879,3
1969	763,7
1970	637,1
1971	533,6
1972	453,1
1973	391,2
1974	311,4
1975	249,0

Navedene količnike bo mogoče uporabljati šele od 1. julija in sicer za vse tiste zavarovance, pri katerih se bo za izračun pokojninske osnove kot zadnji upošteval osebni dohodek, ki ga je prejel v letu 1981. Po veljavnih predpisih je mogoče šteti osebni dohodek za izračun pokojninske osnove le, če ga je zavarovanec prejemal vsaj šest mesecev zavarovalne dobe.

Sprememb je še nekaj, vendar vam posredujemo le tiste, za katere menimo, da zanimajo večino.

M. Kreft

Novo naselje v Podutiku

V soboto 9. maja je bila tik pred Podutikom ob potočku Dergamaš manjša slovesnost, s katero so člani stanovanjske zadrage Litostroj in družbenopolitični predstavniki občine Ljubljana-Šiška označili začetek gradnje naselja, ki se bo imenovalo "DEVETI MAJ". S tem se je članom zadrage začela izpolnjevati želja in zamisel o gradnji naselja, ki ga bo sestavljalo 142 atrijskih in enonadstropnih vrstnih hiš.

komunalnim prispevkom kar 350 starih milijonov. Predračuni za izvajanje gradbeno-obrtniških del, ki so jih zadrugi dobili, so bili naravnost astronomski, zato se doslej še niso mogli odločiti za izvajalca. O tem naj bi odločil tudi zbor zadrugnikov, pripravljajo pa predlog, da bi dela izvajala obrtniška zadruga.

V stanovanjski zadrugi je vključenih 64 Litostrojčanov, ostali zadrugi pa so zaposleni v Leku, Dekorativni, Agrostroju, Iskri, na Ekonomski fakulteti, v Ljubljanski banki, v šišenski občini, na sodišču in v pivovarni Union.

M. M.

Zgodovina stanovanjske zadrage Litostroj se začne oktobra 1978, ko je upravni odbor na pobudo družbenopolitičnih organizacij Litostroja ustanovil iniciativni odbor za ustanovitev stanovanjske zadrage. Iniciativni odbor je kasneje s samoupravno stanovanjsko skupnostjo občine Ljubljana-Šiška določil tudi način vključevanja delavcev, zaposlenih v drugih delovnih organizacijah. Nato je bila 7. julija 1979 na ustanovnem sestanku ustanovljena stanovanjska zadruga Litostroj, 1. maja lani pa so zadrugi z odločbo komunalne skupnosti Šiška prevzeli zemljišče gradbenega otoka ŠS 12/4a.

delnih sten in instalacij, vendar pa z gotovo fasado in z urejeno okolico. Zelo visoka pa je cena hiš, saj znaša vrednost do 4. faze skupaj s

Zgodovino stanovanjske zadrage je na kratko opisal predsednik Vladislav Krošelj, ki je obenem orisal tudi pomen datuma praznika Ljubljane, po katerem se bo naselje simbolično imenovalo. Nič kaj vzpodbudne niso bile njegove besede, ko je govoril o delu naših gradbenih podjetij, kljub temu pa je izrazil skupno prepričanje in željo vseh zadrugnikov, da zgradijo funkcionalno in lepo urejeno naselje. Gotovo pri vse dražjih gradnjah in vse dražjih stanovanjskih površinah ne bo manjkalo težav, kljub temu pa se bodo zadrugi potrudili uresničiti svoje pravzaprav skromno zastavljene načrte.

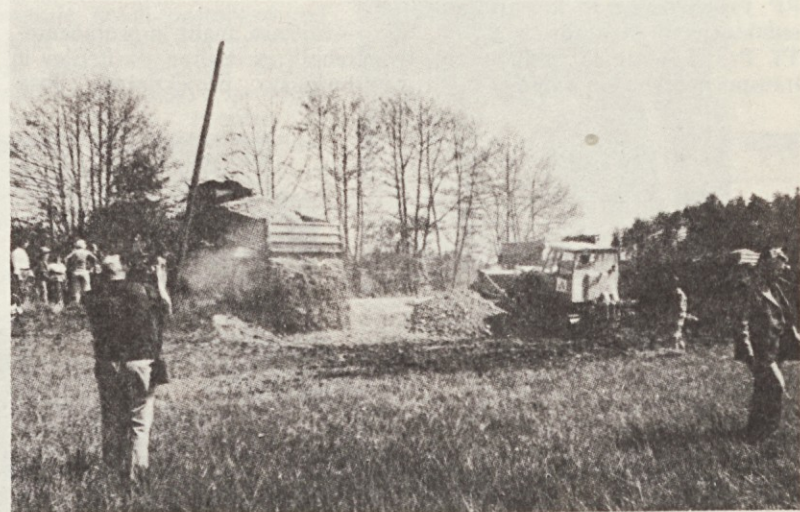
Temeljno ploščo novega naselja je odkril predsednik IS skupščine občine Ljubljana-Šiška tovariš Franc Dimnik. Tudi on je namenil zadrugnikom nekaj vzpodbudnih besed, izrazil pa je željo, da bi se novo naselje čim bolj vključilo v življenje in urbanistično ureditev Podutika.

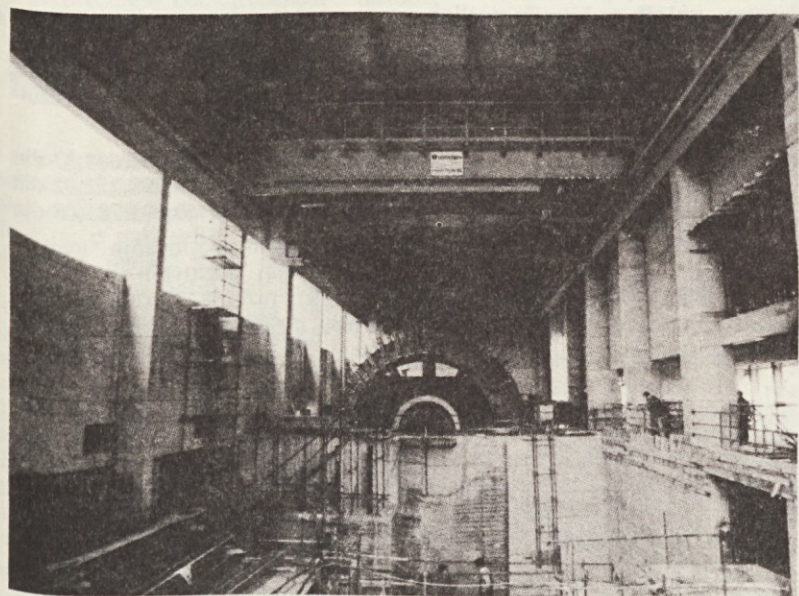
Simbolični začetek gradnje v Podutiku je naznanil tovariš Franc Dimnik z odkritjem temeljne plošče. (Foto: M. M.)

Slovesnosti v Podutiku so se v glavnem udeležili bodoči lastniki hiš, zaigral pa je tudi pihalni orkester Litostroj.

Gradbišče bo kmalu zaživel.

Strujnica HE Čakovec se že polni s turbinsko opremo. (Foto: M. Pihler)

MONTAŽA PRVIH CEVNIH TURBIN

Gradbišče hidroelektrarne Čakovec se razprostira v obsegu trinštiridesetih kilometrov. Do sedaj največje akumulacijsko jezero na Dravi bo zbiralo enajst milijonov kubičnih metrov vode. Voda kot pogonsko sredstvo cevni turbin bo s pretokom 500 kubičnih metrov v sekundi usmerjena po dovodnem kanalu dolžine dva kilometra. Maksimalni padec vode je 17,6 m, kar je za tovrstne turbine med največjimi na svetu. Predvidena letna proizvodnja je 409 gigawatnih ur električne energije.

Do sedaj smo uspeli zmontirati vse predbetonirane dele in obe sesalni cevi. Prav tako že obratujeta dva žerjava z nosilnostjo 140 ton. Na brani smo za turbino biološkega minimuma vgradili v primarni beton vse drenažne cevi.

Trenutno montiramo prvi predvodilnik s skupno težo 124 ton, kar je komaj 10% od celotne turbinske opreme. Na sliki vidimo spodnjo polovico predvodilnika. Sledila bo še montaža zgornje polovice in betoniranje celotnega gabarita.

Montaža cevni turbin je dokaj zahtevno delo. Toda z ekipo, ki je na gradbišču in z maksimalnim sodelovanjem vseh udeležencev v izgradnji HE — Čakovec, bomo uspeli dela dokončati v skladu s terminskim planom in zavrteti turbine v predvidenem roku.

M. Pihler

PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IRRP

Lasten razvoj — zagotovilo

Pobudo uredništva o predstavitvi temeljnih organizacij Litostroja smo z veseljem sprejeli. Že nekaj časa čutimo potrebo po medsebojnem obveščanju in boljšem spoznavanju ne samo preko uradnih informacij, planskih, bilančnih ali drugačnih številčnih kazalcev, temveč, da neposredno spregovorimo o dogajanjih, načrtih, željah, organiziranosti in perspektivah.

Konstruiranje, projektiranje, razvoj in raziskave — vse to je raslo skupaj s celo delovno organizacijo, potrebe so narekovale različne organizacijske oblike, razširitve zmogljivosti, dviganje kvalitete dela, kar je vse vplivalo na to, da se je iz prvotne konstrukcije kasneje razvil TOZD Institut za raziskave, razvoj in projektiranje.

Kadri:

Osnovni potencial vsake temeljne organizacije so kadri, pri nas sta kvaliteta in strokovni nivo še posebej pomembna. V naslednji tabeli je prikazana kadrovska struktura TOZD IRRP:

PT Projektiranje in konstruiranje preoblikovalne opreme
DN Projektiranje in konstruiranje diesel motorjev
EO Projektiranje in konstruiranje elektro opreme
SIDOK Sistemi dokumentacije

IRRP v celoti:

število zaposlenih	dipl. ing.	ing.	tehnik	ostali
288	54	41	109	84
Projektivno razvojni biroji brez vodstva, plansko analitskega biroja in biroja SIDOK:				
248	53	41	97	57

Povprečna delovna doba zaposlenih je 15 let.

Če pogledamo navedene številke, dobimo vtis skoraj idealnega stanja v kadrovske strukturi. Globlja analiza pa nam pokaže, da je naš osnovni problem v izkušnjah zaposlenih.

Naša proizvodnja, pretežno individualna in ne dovolj podprta s sodobnimi sredstvi arhiviranja znanja in izkušenj, je še vedno v enem svojem delu odvisna od izkušenj starejše generacije projektantov. Naša kadrovska struktura pa je glede delovnih izkušenj izrazito polarizirana v skupino delavcev z nad 25 let delovne dobe in do 10 let delovne dobe.

Podatki nam kažejo, da ima skoraj polovica zaposlenih v TOZD IRRP več kot 25 let delovne dobe (slika v nekaterih birojih je še bolj neugodna) in da se počasi poslavljajo, za njimi pa je skoraj 15-letni generacijski prepad.

Organizacija tozda:

Organizacijsko je tozd razdeljen na biroje:
TR Tehnične raziskave
TRI Tehnološke raziskave in inženiring
HE Projektiranje in konstruiranje hidroelektrarn
ČN Projektiranje in konstruiranje črpalnih naprav
PN Projektiranje in konstruiranje procesnih naprav
IT Projektiranje in konstruiranje industrijskega transporta
RP Projektiranje in konstruiranje reductorjev in prenosov
TT Projektiranje in konstruiranje transportnih vozil in naprav

Vsak biro (razen treh — tehnične raziskave, tehnološke raziskave in inženiring ter SIDOK) pokriva dejavnost razvoja, projektiranja in raziskav, povezano s posamezno proizvodno panogo.

Ta dejavnost zajema vodenje tehnično razvojne usmeritve za posamezno panogo in izvajanje le-te (projektiranje prototipov, izdelava tehničnega dela ponudb pri proizvodih, ki so individualne narave, izdelava tehnične in delavniške dokumentacije, tipizacija proizvodov znotraj panoge ter raziskovalna dejavnost, povezana z razvojnimi programom panoge).

Pri večjih projektih, ki angažirajo več proizvodov, se znotraj tozda organizirajo skupine, v katere se vključijo specialisti iz različnih birojev, ki potem skupno usklajujejo delo.

Biroji pa so razdeljeni na oddelke, ki pokrivajo ožje področje proizvodov posamezne veje. V okviru oddelkov se realizira projekt, konstrukcija in delavniška dokumentacija osnovnega dela nekega proizvoda, ostali elementi pa se izdelujejo v sodelovanju z drugimi oddelki in biroji.

Ostali trije (že prej omenjeni biroji), ki niso tako tesno povezani s posamezno proizvodno panogo, pa vodijo in izvajajo razvojno raziskovalno dejavnost, katera pokriva potrebe vseh panog. Tako na primer biro za tehnične raziskave izvaja naslednji program dela:

— izdelava analiz in proračunov, potrebnih za testiranje kriterijev in optimizacijo projektiranja posa-

meznih proizvodov s področja trdnosti, dinamičnih lastnosti, vibracij, hidravlike, regulacije itn.,

— izvajanje funkcionalnih in drugih specifičnih preizkusov in meritev delovanja proizvodov za verifikacijo in uvajanje povratne povezave med doseženo kvaliteto in nadaljnim razvojem,

— uvajanje in izdelava sodobne elektronske regulacijske in avtomatizacijske opreme (mikroprocesorji),

— organiziranje in uvajanje računalniških obdelav s področja strokovnih aplikacij (analizatorski programski produkti, podatkovna baza, v kateri se izbirajo izkušnje in parametri iz dosedaj izdelanih proizvodov, oblikovanje postopkov in določanje kriterijev za računalniško najbolj pogosto nudene in najbolj tipične izdelke).

Biro za tehniško razvojni inženiring opravlja naloge tehnološkega konsultiranja za potrebe projektantov in konstruktorjev posameznih proizvodov v okviru TOZD IRRP.

Razen teh nalog izvaja funkcijo usklajevalca razvoja na področju tehnologije v DO in za potrebe temeljnih organizacij izvaja potrebna dela pri normiranju, študiju časa in pri delovnih metodah.

V okviru tega biroja so tudi naloge za antikorozijsko zaščito naših proizvodov ter raziskave najbolj primernih materialov in tehnoloških procesov za potrebe DO. Moramo poudariti, da večina teh raziskav teče usklajeno in v sodelovanju s strokovnjaki iz drugih tozdov oziroma zunanjih ustanov. Tehnologi našega biroja in sodelavci sodelujejo pri reševanju posameznih specifičnih nalog v naši temeljni organizaciji.

Biro SIDOK (sistem dokumentacije) obsega standardizacijo, lansiranje dokumentacije, mikrofilm in arhiv tehnične dokumentacije. V svoji sestavi ima tehnično knjižnico za potrebe celotne delovne organizacije.

V tem biroju je shranjena celotna tehnična zgodovina Litostroja, ki predstavlja znanje in izkušnje vseh generacij projektantov in konstruktorjev in zajema široko paleto tehničnih in tehnoloških rešitev.

Mikrofilmska tehnika naj bi omogočala trajno shranjevanje tega znanja, hiter dostop do podatkov in s pomočjo klasičnega sistema osnovo za tipizacijo in standardizacijo najboljših rešitev.

Za potrebe vodenja poslovnega procesa v temeljni organizaciji imamo še plansko analitsko službo. Njena naloga je, da planira izvrševanje posameznih nalog v skladu s potrebami proizvodnih temeljnih organizacij, rokovnimi obvezami in razpoložljivimi zmogljivostmi TOZD IRRP.

Usklajevanje vseh obvez na ravni planskih služb poteka v okviru centralne planske koordinacije pri TOZD PRODAJA.

IZKORIŠČANJE UMSKIH ZMOGLJIVOSTI

Pri ustanovitvi naše temeljne organizacije smo želeli, da z organizacijsko osamosvojitvijo in koncentracijo strokovnih kadrov in opreme ustvarimo močno strokovno jedro, ki bi zaradi svojega položaja (nenehnega stika s proizvodnjo in zahtevami naročnika ter sodobne svetovne tehnike in tehnologije) predstavljalo spodbujevalni element nadaljnega razvoja in bilo istočasno sposobno samostojno reševati večji del problematike pri konkretnem razvoju in prenašanju razvojnih dosežkov v proizvodnjo.

V letih od ustanovitve tozda do danes smo na tem področju imeli nekaj uspehov, toda še vedno nismo dosegli tiste ravni, katera bi lahko objektivno uresničila zastavljene cilje.

Tozd je nekako po vztrajnosti ohranjal stare organizacijske oblike in navade, orientacija k novemu hitrejšemu razvoju pa ni zaživela v polni meri.

Projektivno-konstruktorska funkcija je v novih okvirih ohranila svoj položaj. Razvojna funkcija je ostala v okviru posameznih proizvodov in ni dobila ustreznega poudarka in prvenstvenega položaja.

Nedorečnost posameznih elementov, nujnih za hitrejšo uveljavljanje razvojne funkcije, kot so:

— določitev potrebnih razvojnih zmogljivosti, kadrovskih in materialnih (oprema),

— organizacija razvojnega dela in položaj raziskovalcev v organizacijski strukturi,

— sistem financiranja,

— metode in kriteriji uvajanja novih rešitev v proizvodnjo,

— kritična izbira kvalitetnih dosedanjih rešitev in njihova tipizacija in standardizacija.

Vse to je pripeljalo do resnih odstopanj prav na področju razvoja in predstavlja osnovni vzrok na neučinkovite razvojne posege, ki smo jim bili priča v preteklem obdobju, kljub razmeroma velikemu angažiranju finančnih sredstev.

Prav zaradi nekaterih slabih izkušenj danes skušamo odpraviti vzroke in vgraditi razvojno delo kot enakovreden element v vseh fazah delovnega procesa.

Če želimo bolje izkoristiti možnosti, ki jih imamo na razpolago in uresničiti naloge, ki so pred nami, moramo pri našem delu racionalizirati delo in onemogočiti nepotrebno drobljenje kadrovskih in materialnih zmogljivosti.

To racionalizacijo lahko dosežemo z organiziranim izborom preverjenih konstrukcijskih rešitev, torej preko standardizacije in tipizacije oziroma s postopnim prenosom rutinskih operacij našega dela na računalniške.

Moramo povedati, da Litostroj kljub velikemu obsegu izvršenega dela na področju uporabe standardov in standardnih elementov na vseh področjih še ni dosegel zadovoljivih rezultatov. Hitrost iskanja novih rešitev, nekritično prilagajanje individualnim interesom, uvajanje sprememb zaradi trenutnih težav v preskrbi, navajenost na mentaliteto individualnega pristopa k vsakemu naročilu in pomanjkanje ustreznega mehanizma za sprotno preverjanje in definiranje standardnih in tipiziranih elementov, vse to je botrovalo dokaj neurejenemu stanju na tem področju.

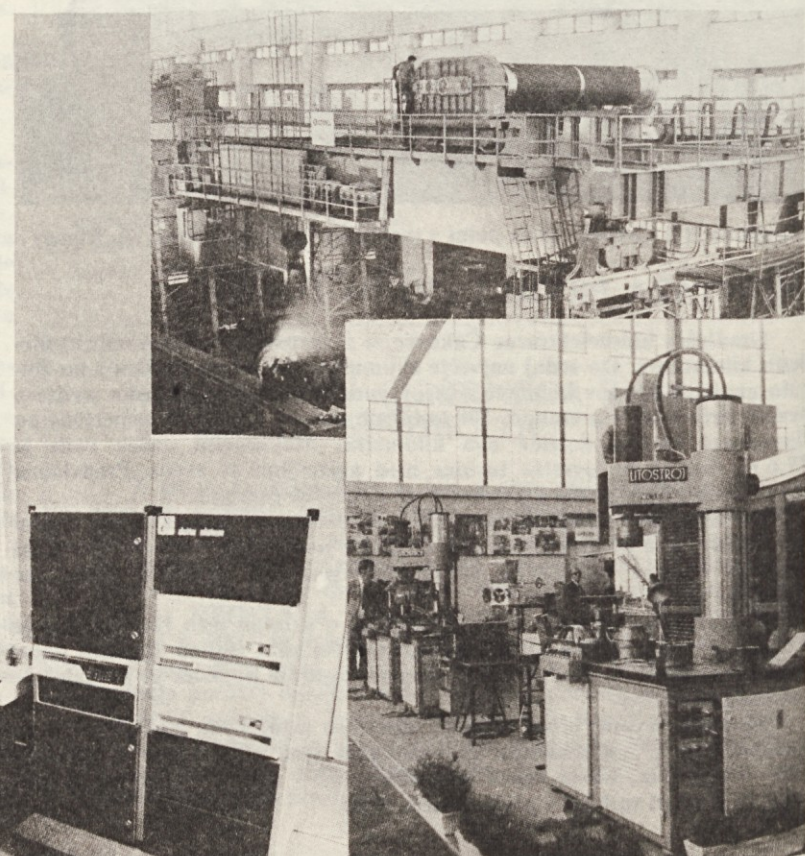
Danes lahko ugotovimo, da večino teh ovir premagujemo, da smo ustrezno opremljeni in pričakujemo v relativno kratkem času prve konkretne uspehe.

REZULTATI GOSPODARJENJA

Zadnjih nekaj let je TOZD IRRP posloval uspešno. V letu 1980 smo dosegli naslednje rezultate:

Celotni prihodek: 95.262.668,37 din
Dohodek: 65.298.222,92 din
Čisti dohodek: 50.805.785,06 din

Pri našem poslovanju ugotavljamo nekaj pozitivnih in negativnih smeri razvoja. Pozitivno je, da stroški poslovanja našega tozda že nekaj let ne naraščajo prehitro,

bodočih uspehov

negativno pa je stalno večanje obratnih sredstev v zalogah.

Perspektive razvoja TOZD IRRP moramo vedno gledati skozi perspektive celotne DO. Menimo, da so dani pogoji za optimizem. Razvoj proizvodnih tozdov, vse nove investicije, ki so do sedaj realizirane, investicije v livarno in kasneje v težki obdelavi, položaj na tržišču, znanje in izkušnje ter reference, ki jih imamo, resnično predstavljajo pogoj za optimističen pogled v prihodnost. Toda matematično povedano ta pogoj ni zadosten. Naš razvoj mora hitreje uveljavljati tehnično tehnološke novosti na področjih izven materialne proizvodnje, če želimo, da je nova tehnologija v materialni proizvodnji optimalno izkoriščena.

Ta področja so vodenje in organizacija proizvodnje in poslovanja, razvoj, konstruiranje in projektiranje in eksperimentalno ugotavljanje parametrov na izvedenih objektih, kontrola kvalitete in podrobnost.

Današnja svetovna tehnika in tehnologija zahtevata za vse našeto uporabo računalnika. Mi na tem področju nekoliko zaostajamo, upamo pa da se bo v kratkem tudi pri nas na tem področju kaj premaknilo.

Po svojem položaju TOZD IRRP predstavlja enega izmed ključnih udeležencev. Posebno se pomen razvoja, projektiranja in konstrukcije izpostavlja danes v zaostrenih gospodarskih razmerah, ker prav projekt, dobro premišljen, lahko veliko prispeva k stabilizaciji. Aktivnosti na tem področju se danes iščemo v dveh smereh:

— v zmanjševanju uvoza na osnovi lastnega razvoja oziroma prehoda na domače materiale in pa v

— prizadevanju za čim racionalnejšo proizvodnjo s ponovitvami dobrih rešitev oziroma iskanjem sodobnih tehnološko ugodnih rešitev, ki preprečujejo konkurenčnost naših izdelkov na svetovnem trgu.

INVESTICIJE

Ko smo govorili o naši shemi in organiziranosti, moramo povedati še nekaj o trenutni prostorski razporeditvi ter o naši veliki želji, ki ni samo želja, temveč nujna potreba o združitvi vseh naših enot pod skupno streho. Razvoj instituta kot seveda tudi ostalih temeljnih organizacij ni potekal skladno tudi prostorsko. Tako lahko ugotovljamo, da smo danes prostorsko raztreseni po celotnem Litostroju, kjer koli je pač bilo mogoče najti kakšen prostor. Grobo rečeno: razbiti smo na desetih mestih, od tega celo v sedmih različnih objektih.

Vsa ta raztresenost povzroča velike težave pri komuniciranju, organizaciji dela, kar predstavlja poleg ostalih slabosti predvsem veliko izgubo časa. Vendar vsi vemo, da je Litostroj pristopil k dokaj obsežni širši investiciji, od katere so že uresničene nova tovarna TVN in PPO. V sklop te investicije je vključena tudi prepotrebna streha za institut. Investicijski program je pripravljen, prav tako projekti.

Predvidena lokacija pa je na prostoru med stavbo pri vходу in tovarno TVN. Stavba je prostorsko zamišljena tako, da so v njej prostori za vse naše dejavnosti tako razporejeni, da bi nudili skrajno možno organiziranost. Dimenzionirana je na naše trenutne zmogljivosti s takojšnjo možnostjo razširitve z ozirom na potrebe DO.

Poleg tega pa je v projektu zamišljena še velika dvorana za potrebe vseh nas Litostrojčanov. Osnovni poudarek pri oblikovanju

notranjosti stavbe je bil na konstruktorskem delovnem prostoru kot osnovnemu delu naše dejavnosti, ta pa je širše gledano tudi drugod po svetu vedno zapostavljen — kljub temu, da se vsi zavedamo, da je prav konstruiranje osnova celotne dejavnosti in dela.

Konstruktorsko delovno mesto je zamišljeno kot sodobno zaključena celota, v končni izvedbi povezana z računalnikom in mikrofilmskim centrom v smislu prejemanja vseh informacij, potrebnih za delo, neposredno z delovnim mestom. Sicer je res, da je institut v celotnem programu investicije na zadnjem mestu, mi pa optimistično gledamo na njegovo realizacijo.

RAZISKAVE IN RAZVOJ

Raziskovalno razvojno delo za leto 1981 izhaja iz ciljev, ki jih želi naša DO doseči v srednjeročnem obdobju 1981—1985 in ki so bili začrtani s planom za to obdobje. Z raziskovalno razvojnim delom želimo:

- doseči inovacijo naših proizvodov,
- slediti in prehitevati razvoj v svetu,
- dvigniti proizvodnost in zniževati stroške proizvodnje s sodobnejšo tehnologijo in organizacijo.

Vse navedeno pa utrjuje naš položaj proizvajalca različnih strojev in opreme in izboljšuje konkurenčni položaj na tržišču.

Raziskovalno razvojna aktivnost bo zato takšna:

- razvijala in dopolnjevala bo obstoječi proizvodni program z novimi izvedbami strojev in naprav, ki so aktualna za tržišče,
- uvajala bo tipizacijo in standardizacijo na že obstoječih rešitvah,
- iskala bo nove tehnološke metode,
- uvajala bo nove materiale v metalurški proizvodnji,
- v vedno večji meri bo za reševanje strokovnih in organizacijskih problemov uvajala računalniško tehniko.

Proizvodna področja, v katerih bo Litostroj razvijal svojo aktivnost, bodo sledeča:

Vodne turbine s pripadajočo hidromehansko opremo

Kljub trenutnemu investicijskemu zastoju na področju gradnje hidroelektrarn v Jugoslaviji bo hidroenergija iz znanih razlogov, kot so podražitve nafte, pomanjkanje premoga in uvoz plina, dobivala vedno večjo vlogo. Investitorji bodo posegali vedno bolj tudi po tistih vodnih virih, ki do sedaj niso bili zanimivi. To so reke z nizkimi padci (spodnji tok Drave, Sava), majhni vodni viri ali pa akumulacije vodne energije. Litostrojke reference na teh področjih so še vedno šibke.

Med cevnimi turbinami lahko kot referenčne navedemo samo manjše turbine:

— HE Kranj	450 kW
— preliv na jezu HE Varaždin	650 kW
— HE Ajba	4100 kW

V izdelavi sta sicer 2 cevni turbine za HE Čakovec z močjo 39700 kW, za kateri pa je tehnično izvedbo na zahtevo investitorja podala francoska firma Neyrpic.

Podobno velja za reverzibilne Francisove turbine. Po lastnih rešitvah je Litostroj izdelal tako turbino za HE Moste — IV. Agregat z močjo 8100 kW. To pa za investitorja za HE Obrovac ni bilo zadostno jamstvo o naši usposob-

ljenosti. Zato je za svoje turbine (2 agregata z močjo 150000 kW) zahteval, da se izdelujejo po dokumentaciji nemške firme With.

Podobno je tudi pri malih turbinah, kjer je še vrsta nerazjasnenih problemov, ki nam onemogočajo, da bi obvladali to področje.

Na osnovi važnejših ponudb Francisovih turbin, izdelanih v bližnji preteklosti, kot tudi obratovnih rezultatov na nekaterih izvedenih objektih, je bilo moč ugotoviti, da se pojavljamo včasih z energetsko slabšimi hidravličnimi oblikami gonilnikov, ki ne dajejo rezultatov, enakovrednih svetovnim dosežkom. To se nanaša predvsem na gonilnike iz starejših generacij.

Litostroj mora zato okrepiti svoje napore na teh področjih. S tem si bo odprl večje možnosti ne samo na domačem, ampak tudi na tujem trgu.

Črpalne naprave z opremo

Naš dosedanji izbor črpalk je sorazmerno širok. Zato je potrebno težišče razvoja usmeriti ne toliko na uvajanje novih vrst črpalk, temveč v izboljševanje hidravličnih karakteristik obstoječih tipov, predvsem pa v tipizacijo in konstrukcijske izboljšave.

Transportne naprave

Na področju transportnih naprav naj bo razvoj usmerjen v osvajanje proizvodov, ki ne razširjajo tehnološke možnosti osnovnega elementa transportne naprave (mostnega žerjava). Taki proizvodi so:

- grabilci
- sprederji
- stripni mehanizmi
- viseči viti.

Paralelno pa bo treba izvesti tudi tipizacijo posameznih elementov in sklopov transportnih naprav ter transportnih naprav v celoti.

Procesne naprave

Zaradi opaženega zastaja pri uveljavitvi navedene proizvodnje moramo izdelati študijo, ki bo pokazala naše možnosti pri vključevanju opreme v razna področja procesne tehnologije. Ta študija naj zajema komercialni in tehnični vidik problema. Iz zaključkov te študije pa naj sledijo napotki, katera področja procesne tehnologije je potrebno razvijati in dopolnjevati.

Talna transportna sredstva

Razvojna aktivnost na tem področju se bo delila v dve smeri: ena smer predstavlja razvoj povsem novih proizvodov, kakor jih narekuje položaj na tržišču, s čemer bomo dopolnili celotnost naše ponudbe. Druga smer pa naj za že obstoječo proizvodnjo da kvalitetnejše sklope, ki bodo zboljšali značilnosti proizvoda, zmanjšali proizvodne stroške in nadomestili uvoz.

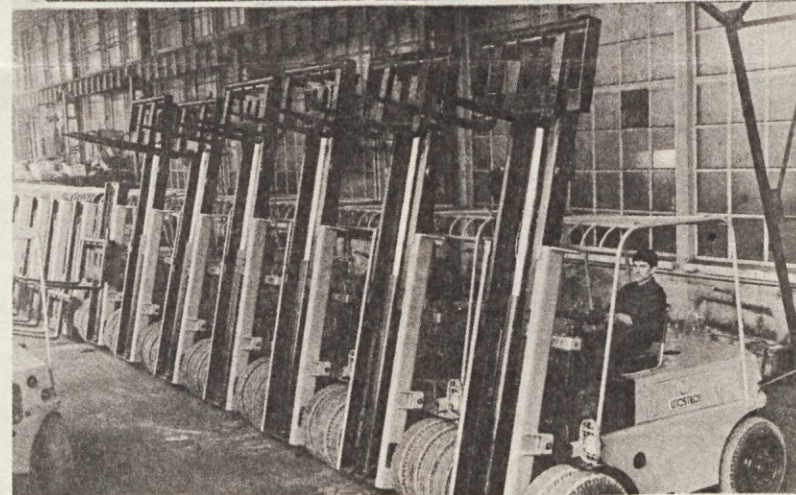
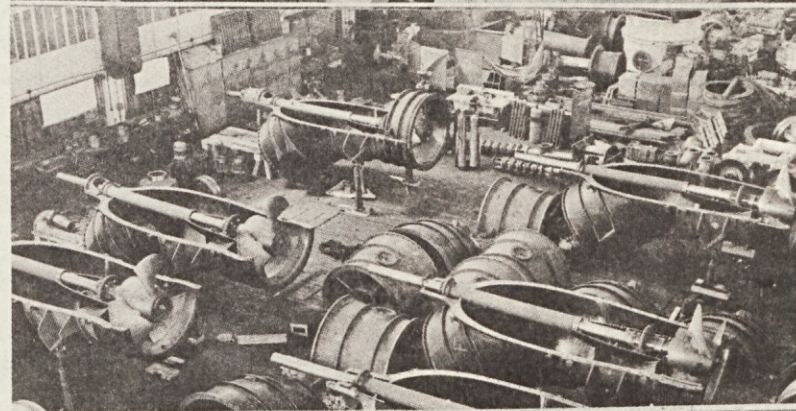
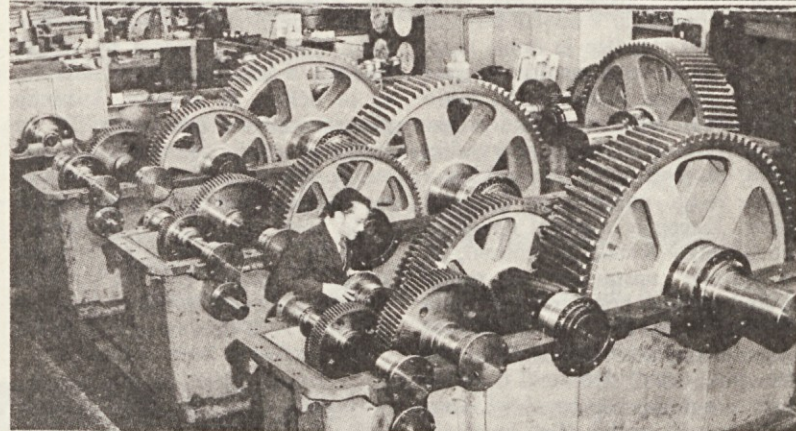
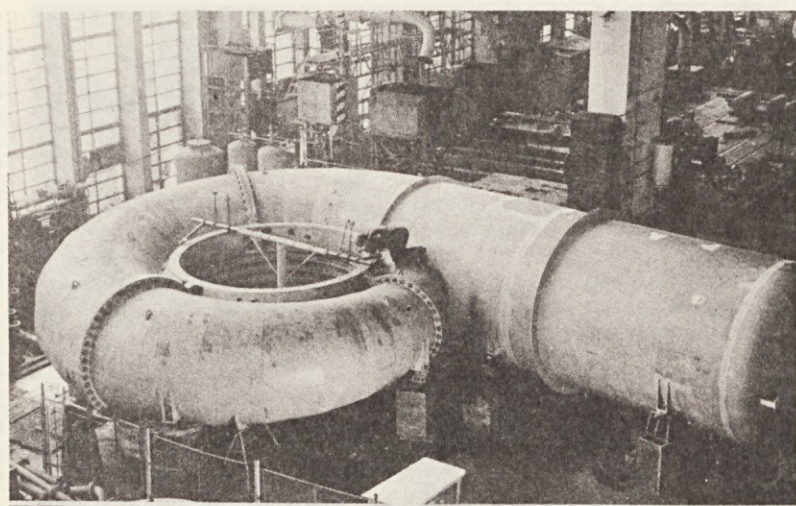
Novi proizvodi:

— viličar nosilnosti	4 t
— avtodvigala nosilnosti	10 t
— avtodvigala nosilnosti	20 t
— avtodvigala nosilnosti	45 t
— v kooperaciji s Poljaki	

Med elementi, ki naj pomenijo kvalitetnejše rešitve, je kot najvažnejšega treba navesti hidromehanski menjalnik ter različna prijemala, s katerimi se širi uporabnost naših transportnih sredstev.

Dieselski motorji

Na področju preoblikovalne opreme bo Litostroj razvijal celoten sistem, sestoječ iz stroja, orodja, mehanizacije stroja s hidravličnim pogonom z namenom, da razvije kompletne tehnološke linije. Raziskave za razširitev

proizvodnega programa na področju opreme za jedrske elektrarne. Izdelava študije o možnosti vključevanja Litostroja na to področje s posebnim poudarkom na transportnem sistemu in črpalkah.

Tehnološke raziskave Uvajanje novih materialov

Nove kvalitete materialov, ki bi jih morale prevzeti naše livarne, so potrebne za kvalitetnejše turbine in črpalke, so pa tudi pogoj za vstop v področje opreme za jedrske elektrarne in za opremo, ki obratuje pri procesih z zelo nizkimi temperaturami (črpalke, plinovodi itd.).

Osvajanje novih postopkov pri obstoječih materialih kot so n. pr. metode varjenja in druge metode spajanja materialov, termične obdelave, ulivanje, kemične in mehanske analize, lastnosti materiala ter nove metode kontrole, s katerimi naj se zagotovi višja in zanesljivejša kvaliteta proizvodov.

Racionalizacija proizvodnje

To področje naj zajema problematiko organizacije proizvodnje:

- normiranje in organizacija tehnološkega procesa,
- problemi transporta in ozkih grl,
- problemi vodenja proizvodnje s posebnim poudarkom na bodočem uvajanju računalniškega spremljanja proizvodnje,

- standardizacija materialov, orodij in tehnoloških postopkov,
- priprava osnov za uvajanje OA sistema.

Priprave osnov za uvajanje računalniške tehnike v vse faze projektiranja in konstruiranja.

(Konec prihodnjic)

Živi obroč okoli Ljubljane so strnili pionirji in mladinci.

ZANIMIVE POŠKODBE

Varno delo - neznanka

To vprašanje si pogostokrat postavljajo delavci, ki se poklicno ukvarjajo z varstvom pri delu, kadar raziskujejo posamezne nesreče pri delu. Priznati moram, da pridemo nemalokrat do prav presenetljivih zaključkov, nad katerimi bi se morali vsi prizadeti dobro zamisliti. Včasih vse kaže na to, da nekateri s svojim obnašanjem dobesedno silijo v nesrečo.

V zadnjem času se je pripetilo več nesreč pri delu, ki to mojo trditev krepko podpirajo.

Ena se je približno pred enim mesecem pripetila v novem objektu tozda PPO. Varilec je dobil nalogo, da na novo konzolno dvigalo privari jeklene nastavke, ki bodo preprečevale izpad dvigala s proge. Dela se je lotil na dokaj nezanesljiv način. Za dostop na progo, ki je v višini šestih metrov, je uporabil lestev, katero je naslonil na spodnjo travertzo. Kmalu je ugotovil, da je varjenje nastavkov na zadnji strani ogrodja konzolnega dvigala nerodna zadeva in si je omisll improviziran delovni pod. V ta namen je uporabil dve deski debeline 2 cm in nekako 200 cm dolgi. Deski je položil preko obeh spodnjih travertz in sedel nanje, da bi nastavke še enkrat privaril. Seveda je tak delovni pod kmalu popustil, ker sta obe deski nekako v sredini počili je padel delavec v globino.

Pristal je na kupu aluminijastih cevi, ki so bile v medprostoru med stebri objekta. Pri padcu si je zlomil desno roko in dobil nekaj močnejših udarcev po telesu. Kakšna sreča v nesreči, boste rekli, da se ni huje poškodoval, sam pa menim, da do te poškodbe sploh ne bi prišlo, če bi delavec spoštoval navodila za varno delo na višini. Svoj prispevek k tej nesreči so dali tudi odgovorni delavci, kateri od poškodovanca očitno niso zahtevali spoštovanja varnostnih predpisov. Predpisi namreč zahtevajo, da mora biti delovni pod za delo na višini več kot 1,5 m narejen iz zdravih desk oziroma plohov debeline 5 cm. Če pa še obstaja možnost padca, ker ni varnostne ograje mora biti delavec privezan z varnostnim pasom. Kot vidite o kakšni posebni sreči ne more biti govora, ker je bila nesreča posledica opustitve vrste varnostnih ukrepov.

Druga taka nesreča, ki se je končala s poškodbo stopala, se je pripetila pri prevozu neke električne naprave z viličarjem. Omenjena električna naprava oziroma stikalo je bilo med prevozom na vilicah viličarja zelo nestabilno, zato se je delavec, ki je spremljal prevoz, enostavno povzpel na vilice in od tam lovil ravnotežje stikala. Zavedal se je namreč, da bi prevrnil stikala predstavljala če ne že uničenje, pa vsaj veliko materialno škodo. Voznik viličarja je seveda to počelje neprizadeto spremljal. Drugo napako sta delavca storila, ko sta se odločila za bližnjico, ki je vodila po zelenici — če ji lahko tako rečemo. Ta zelenica je namreč v zadnjem času postala

blatna transportna pot, vendar je robnik pri prehodu z asfaltne ceste še ostal. Pri prečkanju tega robnika je stikalo močno poskočilo in udarilo delavca na vilicah po stopalu. Tako se je voznja na vilicah končala s težjo poškodbo delavca, ki se očitno ni zavedal, kakšnim nevarnostim se izpostavlja. To pa je dobro vedel zakonodajalec, kateri je vožnjo in divjanje na vilicah v posebnem pravilniku prepovedal!

Za konec pa bom opisal nesrečo pri delu, v kateri se je poškodoval strugar iz tozda PZO. Na stružnici je hotel pobrusiti daljšo os premera 30 mm. Tega dela se je lotil precej

nerodno ali pravilno povedano na skrajno neprimeren način. Vzel je trak smirkovega papirja in ga iz okovja pritisnil na vrtečo os. Seveda je pri tem uporabljal rokavice in si s tem naredil medvedjo uslugo. Vrteča os mu je zgrabila orokavičeno roko in kljub dobrim refleksom mu je navitje na os močno poškodovalo dlan desne roke.

Tudi pri tej poškodbi lahko ugotovimo, da je delavec opravljal delo na nepravilen način.

V preteklih letih smo imeli že več podobnih poškodb, nekatere so se končale celo s težjimi posledicami.

Če bo ta članek vzbudil vsaj nekatere k razmišljanju in v bodoče preprečil vsaj eno podobno poškodbo, bom več kot zadovoljen. Nek priznan strokovnjak s področja varstva pri delu je nekoč zapisal, da ponavljanje enakih oziroma podobnih poškodb, ki so se v preteklosti že zgodile, ni samo neekonomično, ampak celo neumno. Pred takimi poškodbami pa se lahko zavarujemo le, če smo seznanjeni z varnim načinom dela in opozorjeni na nevarnosti, katerim se z napačnim načinom dela izpostavljam.

M. Jurjavčič

»LJUDSKA KNJIGA«

Zbirka romanov iz svetovne književnosti
6 knjig — 800 din

Tudi v letu 1981 bodo naročniki Prešernove družbe v zbirki Ljudska knjiga prejeli šest mojstrsko napisanih, zanimivih, pretresljivih, zabavnih in napetih romanov iz svetovne književnosti.

Janosch: **HOLONEK ALI DOBRI BOG IZ GLINE.** Pripoved, polna zabavnih dogodivščin, ki se odigravajo v ozadju "Velike nemške zgodovine".

Philip Roth: **ZBOGOM COLUMBUS.** Prikupna ljubezenska zgodba o študentu Neilu in najstniški razvajenki iz bogate družine.

Adil Jakubov: **ULUGBEGOVI ZAKLADI.** Zgodovinski roman iz časov, ko so v deželah okrog pravljice Samarkanda divjali hudi boji med potomci slovitega Timurlenka.

Kobo Abe: **ZENSKA S PEŠČIN.** Zbiralec žuželk Džumpel Niki izgine in oblasti ga proglasijo za mrtvega. V resnici pa mož živi v majhni obmorski vasi, ki jo nenehno ogroža povsod prodirajoči pesek. — Ta japonski roman je bil preveden v vse svetovne jezike, film, ki je bil posnet po njem, pa je prejel posebno priznanje na festivalu v Cannesu.

Leonard Kibera: **GLASOVI V TEMI.** Delo kenjskega avtorja sodi med najboljše stvaritve sodobne afriške literature. — Podobe bogatašev in revežev, črncev in belcev, v novi družbi ljudje ne tkejo več prijateljskih vezi, kot v nekdanji vaški skupnosti.

Siegfried Lenz: **VZOR.** Zberejo se trije pedagogi, ki naj bi sestavili nekakšno čitanko in z njo pokazali mladini naše dobe vzor, po katerem bi se lahko zgledovala. Tedaj izvedo za mlado biologinjo, ki je odšla v Grčijo in se pridružila odporu zoper polkovniški režim ...

Preko 1500 strani zanimivega branja. Najcenejša tovrstna zbirka na Slovenskem. Format 17 X 11,5 cm, tiskano na brezlesni papir, vezano v platno in opremljeno z večbarvnim ščitnim ovitkom. Dve knjigi sta izšli aprila, dve izideta junija in dve septembra.

DOPISUJTE
V SVOJ
ČASOPIS

Usposabljanje komunistov

14. maja se je končal seminar kandidatov za sprejem v Zvezo komunistov. Seminar je uspešno opravilo 40 kandidatov. Tako smo uspeli v tem šolskem letu skozi razne oblike idejnopolično usposobiti skoraj 170 komunistov. Ob Dnevu mladosti smo v Domu Izobraževalnega centra Litostroj na priložnostni slovesnosti ob prisotnosti predstavnikov občinske in mestne konference Zveze komunistov Slovenije slavnostno prejeli v vrste Zveze komunistov 42 novih članov. Istočasno smo za tridesetletni staž in delovanje v vrstah Zveze komunistov posameznikom podelili spominska darila.

Ob krajšem nagovoru zbranim na svečani prireditvi je bila poudarjena predvsem misel, da je edina prava pot za širitev članstva Zveze komunistov v nenehnem kontinuiranem evidentiranju kandidatov in sprejemanju v članstvo. Prav to pot pa uveljavlja Litostroj tradicionalno že vrsto let. Litostroj je mlad kolektiv in prav iz tega

kolektiva Zveza komunistov črpa kot glavni vir za kadrovske izpolnjevanje kandidate za sprejem. Mladi pa so bili vedno tista gonilna sila pri uveljavljanju avantgardne vloge Zveze komunistov in ureničevanju programa in politike v neposredni praksi tudi v Litostroju, tako da jim lahko v prihodnje zanesljivo zaupamo. S sprejemom v Zvezo komunistov sprejemajo le še večjo odgovornost za delovanje.

V nadaljevanju svečanosti je sledil kratek kulturni program, ki so ga pripravili učenci osnovne šole Hinka Smrekarja.

Svečanost, ki se je končala v prijetnem tovariškem vzdušju, je med drugim pomenila tudi srečanje dveh generacij. Srečali so se prekaljeni borci, ki že 30 let ustvarjalno delajo v vrstah ZK in mladi tovariši, ki jim bodo sledili in krepili razvoj naše samoupravne socialistične Jugoslavije.

M. S.

Naši na
tekmovanju
pihalnih
orkestrov

Vsaka štiri leta potekajo v Sloveniji tekmovanja pihalnih orkestrov. Tako so se tudi letos začela področna tekmovanja v različnih krajih Slovenije in sicer tako, da v posameznem kraju sodeluje po osem tekmujočih orkestrov. Od približno 120 orkestrov v Sloveniji se jih je za tekmovanje prijavilo okrog 80. Med njimi se je prijavil tudi naš sindikalni pihalni orkester, ki je nastopil 10. maja v Kočevju. Do danes, ko se je zvrstila že polovica tekmujočih, ima naš orkester največ doseženih točk in je v svoji (drugi) težavnostni stopnji zasedel 2. mesto — s pripombo, da števila točk, potrebnih za 1. mesto, ni osvojil še nihče. Po mnenju žirije je naš orkester presenetil s svojo kvaliteto, to pa še toliko bolj, ker na zadnjem tekmovanju pred štirimi leti ni sodeloval. Zato imajo člani orkestra tudi velike možnosti, da se uvrstijo v finale, ki bo na Bledu, predvidoma 12. in 13. junija. V finalu bosta nastopila najmanj po dva orkestra iz vsake težavnostne skupine.

V bogatem poletnem programu, ki od orkestra zahteva vedno več nastopov, in kljub tekmovalni napetosti, ki člane gotovo bremeni, pa se pripravljajo tudi na srečanje pihalnih orkestrov Makedonije, ki bo konec junija. V Makedonijo so povabljeni kot častni gostje.

B. I.

O delu mešanega
pevskega zbora

Že nekaj časa v našem glasilu ni bilo zaslediti poročil o delu mešanega pevskega zbora. To pa ne pomeni, da je delo zamrlo, nasprotno, ti meseci so bili zelo aktivni.

Pevci smo imeli svoj letni občni zbor, na katerem smo izvolili novo vodstvo, soglasno smo se opredelili, da bo predsednik pevskega zbora tovariš Alojz JANEŽIČ. Sprejeli smo vrsto sklepov, med katerimi je najbolj pomemben sklep o pridobivanju novih članov in o programu za tekočo sezono, pri čemer smo se člani odločili, da poleg rednih sodelovanj na proslavah in prireditvah pripravimo tudi samostojni celovečerni koncert.

Ta koncert smo posvetili pomembnim jubilejem letošnjega leta, to je 40-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte, obletnici vstaje jugoslovanskih narodov, obletnici svobode in drugim pomembnim dogodkom.

Celovečerni koncert smo najprej izvedli v Iški vasi, kar je bila gene-

ralka za nastop pred domačim občinstvom. Dvorana v Iški vasi bila polna hvaležnih poslušalcev, so vsako dobro izvedeno pesem primerno nagradili s ploskanjem. Da je bil program dobro in primerno izbran, je zboru potrdila razpoloženje poslušalcev. Lahko rečemo, da je nastop uspel in da so bili zadovoljni vsi poslušalci in pevci.

Domačemu občinstvu pa smo s celovečernim programom predstavili 24. 4. 1981 v telovadnici Osnovne šole Hinka Smrekarja. Rahlo razočaranje, ker dvorana bila povsem zasedena, je prešlo, ko smo pevci začeli sodelovanje poslušalci, ki se je iz pesmi v pesem poglabljalo in lahko rečemo, da so nekatere pesmi prav "vžgele". Pevci smo prepričani, da bo odziv prihodnjic še boljši, kajti dober glas seže v deveto vas in tako bo morda prihodnjic ta glas segel še do večjega števila poslušalcev, ki se ob možnosti izbiše kulturnih dobrin in ljubljani težko odločijo, da prisluhnejo pevskega zboru, pa čeprav je to njihov zbor.

K pestrosti programa so mogli tudi učenci Izobraževalnega centra Litostroj pod vodstvom mentorice Vesne Tomc-Lamut, ki so izvedli recital pesmi o Titu.

Veliko truda je od nas zahtevalo tudi sodelovanje na osrednjem proslavi ob obletnici osvoboditve, ki je bila 8. 5. 1981 v Cankarjevem domu. Čaka nas še trdo delo, saj je pred nami še revija pevskih zborov občine Ljubljana Šiška, kjer se opravi ocena in uspešnost zborov v preteklem letu, in sodelovanje na taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Torej, čaka nas še nekaj mesecev trdega dela in nato počitnice, po katerih želimo, da bi se naše vrste pomnožile z novimi člani.

S septembrom se pričena nova sezona in tedaj pričakujemo vse ljubitelje petja, da skupaj nadaljujemo začeto delo, z željo da čimvečjemu krogu ljudi približamo narodno, borbno in umetno pesem.

M. Kreft

Visoki priznanji našima delavcema

V tednu Rdečega križa, ki je bil od 4. do 10. maja, je bila 6. maja 1981 v osnovni šoli Riharda Jakopiča slovesna podelitev priznanj najzaslužnejšim članom te človekoljubne organizacije. Med večjim številom nagrajencev sta bila tudi Litostrojčana Magda Kreft in Avgust Kočar, ki sta prejela drugo najvišje priznanje republiškega odbora Rdečega križa — srebrni znak Rdečega križa Slovenije. Vsega je bilo podeljenih 22 srebrnih znakov, ob tem pa še osem zlatih znakov in 4 diplome.

Kdo sta naša nagrajenca?

Magda KREFT, socialna delavka v Litostroju, se že vrsto let aktivno ukvarja z delom v organizaciji RK, deluje pa predvsem v okviru naše delovne organizacije. Ona je bila prva, ki se je pred 10 leti začela na lastno pobudo načrtno ukvarjati s krvodajalstvom pri nas. Do tedaj namreč nismo imeli nobene urejene evidence o krvodajalcih, ni bilo posebne skrbi za pridobivanje novih članov, prav tako večkratnim krvodajalcem nismo posvečali nobene pozornosti. Zato je tovari-

šica Kreftova najprej uredila kartoteko, preskrbela članske izkaznice in začela voditi točno evidenco, kolikokrat je že kdo daroval kri. Kartoteko je urejala po naši zelo pomanjkljivi kartoteki in po kartoteki republiškega odbora. S pomočjo krvodajalcev, je bilo to delo končano po približno štirih letih. Vidni pa so tudi že uspehi tega dela. Število krvodajalcev se je povečalo, saj je na primer iz začetnih 190 do 200 krvodajalcev na leto letos že do sedaj dalo kri 250 darovalcev, ob neki akciji pa jih je prišlo v transfuzijsko postajo kar 375 naenkrat. To je zelo redek primer in skoraj edinstven med delovnimi organizacijami. Tako velik odziv pa je na žalost sprožil tudi nekaj negodovanja čakajočih, zato sedaj organiziramo odvzeme krvi po tozidih. Navidez je tako naenkrat malo manj krvodajalcev, v končnem seštevku pa jih je zelo veliko. Tako imamo zdaj v tovarni že približno 1100 krvodajalcev.

Seveda pa taki uspehi ne pridejo sami po sebi. Potrebno je veliko dela in navdušenja, pa tudi pozornosti do ljudi. Zato je tovarišica Kreftova vpeljala nove načine pozornosti do krvodajalcev. Tako dobijo na primer tisti, ki so prvič darovali kri, zahvalno pismo in litostrojsko krvodajalsko značko, redna pa je tudi podelitev značk in priznanj 5, 10, 15, 20 in večkratnim darovalcem krvi. Litostroj pa je tudi ena zelo redkih delovnih organizacij, ki ima tako evidenco krvodajalcev in kateri posveča tolikšno skrb. Posebnost pri nas je tudi ta, da delavci na dan krvodajalske akcije ne dobijo 100 odstotno plačanega bolniškega izostanka kot drugod, temveč izredno plačan dan dopusta.

Republiški odbor RK Slovenije je predlagal, da ustanovimo aktiv RK, vendar je tovarišica Kreftova mnenja, da ga ne potrebujemo, saj se krvodajalstvo in ostale oblike pomoči uspešno odvijajo v okvirih komisij za socialna vprašanja in

družbeni standard v tozidih in na nivoju delovne organizacije. Ona je tudi predsednik te komisije pri konferenci sindikata, zato dobro pozna vsa področja njenega dela. Prepričana je, da je ta komisija tudi ena najbolj delavnih, saj jo k delu silijo vsakodnevni problemi in težave: potrebno je obiskati naše upokojence, delavce na daljših bolniških izostankih, delavke na porodniških dopustih, dodeliti denarno pomoč delavcem, ki jo potrebujejo, in še veliko drugega. Tovarišico Kreftovo to delo veseli in ga rada opravlja, zahteva pa seveda tudi veliko človekovega osebnega prizadevanja. Zato je bila priznanja še toliko bolj vesela, saj ji dokazuje, da delo ni bilo zaman in da ga družba ceni. Odkrito pa je povedala, da ga je bila še toliko bolj vesela zdaj, ko se ji je zazdelo, da njeno delo ne napreduje več tako, kot bi moglo. Zato tudi čuti obveznost do sebe in do drugih in tudi voljo, da z novimi močmi dela naprej. Čudovito je to, da dobijo posamezniki priznanja za delo že tedaj, ko ga še opravljajo, in ne samo potem, ko se od njega poslavljajo.

Povejmo še to, da Magda ne deluje kot član RK samo v tovarni, temveč najbrž tudi malce doma, saj so tudi člani njene družine že dolgoletni krvodajalci.

Drugi nagrajenec je bil tovariš **Avgust KOČAR**. Tudi on je že dolgoleten krvodajalec in je daroval kri kar 33-krat. Krvodajalec je postal med služenjem vojaškega roka leta 1945, kasneje pa je postal tudi aktiven član organizacije Rdečega križa. Med drugim je bil tudi odbornik in predsednik rdečega križa v občini Cankova, tajnik in predsednik komisije za socialna vprašanja in družbeni standard v tozdu PUM, zelo aktiven pa je bil tudi pri konferenci sindikata Litostroj. Kot zavzet in navdušen krvodajalec je veliko pomagal tudi pri organiziranju večine krvodajalskih akcij. Dolgo časa je dajal kri za srčne operacije, velikokrat je dal kri na poziv transfuzijske postaje, zgodilo pa se je, da je kri dajal tudi neposredno.

Ko sva se pogovarjala o krvodajalcih in tistih, ki kri potrebujejo, je dejal, da imajo ljudje kaj različna mnenja o tem. Veliko jih je, ki bi radi darovali, pa jih je preveč strah. So pa tudi ljudje, ki kri dobijo, pa je ne znajo dovolj ceniti in se tudi ne zavedajo, koliko ljudi jo je v bistvu moralo darovati. Veseli pa ga, ko opaža, da je vedno več krvodajalcev med mla-

dimi. Taki ljudje navadno postanejo redni krvodajalci in pridejo na odvzem kadar le morejo. K večji udeležbi pa bi gotovo pripomogla tudi boljša propaganda. Sam meni, da je najboljši osebni stik z bodočimi in že stalnimi krvodajalci, več pa bi morale na tem področju storiti tudi sindikalne skupine. Gotovo pa je odziv odvisen tudi od pripravljenosti vodstev tozdov, da podprejo takšne akcije.

Tudi tovariš Kočar je bil priznanja zelo vesel, posebno zato, ker ga je dobil od tako človekoljubne organizacije. Pravi, da bo daroval kri tako dolgo, kolikor bo to mogoče, saj s tem pomaga ljudem, pogosto pa na ta način rešuje nešteto človeških življenj.

Oba nagrajenca sta pripomnila, da njuno delo ne bi obrodilo takšnih uspehov, če jima pri tem ne bi pomagali tudi drugi. Obema iskreno čestitamo!

M. M.

Šport Šport

Zadnjih nekaj let je življenje pri nas na tem področju precej popestrjeno, saj se člani naše osnovne organizacije vključujejo v različne panoge tekmovanj, kot so: namizni tenis, mali nogomet, odbojka, košarka, šah, streljanje, orientacijski pohodi, smučanje in kegljanje. Sodelujemo na tekmovanjih, ki jih organizira ZTKO, OK ZSMS, KOOZS DO, KS ZSMS DO ali pa celo sami komisiji za šport in rekreacijo OO ZSMS in OO sindikata našega tozda. Največkrat tekmovanje organiziramo skupno, saj ga sindikat denarno podpira, mladina pa izvede. Lahko rečem, da sta odziv in zainteresiranost velika, tako pri starejših kot mlajših članih, potrebna je samo dobra organizacija. Z dobro organizacijo in številčnostjo ne izostane tudi dobra uvrstitev in dobro počutje.

Najboljše rezultate smo dosegli v odbojki, malem nogometu in streljanju posamezno. Na občinskem nivoju tekmovanja — "trim ligi" smo najboljše rezultate dosegli v odbojki, malem nogometu in streljanju posamezno. Rezultati zadnjih tekmovanj članov TOZD PZO v šahu in kegljanju, ki so bila v mesecu aprilu v organizaciji naših športnih komisij mladine in sindikata:

ŠAH:

1. Pero DUSPARA	20,5 točke
2. Franc UŠAJ	20 točk
3. Gostimir LETIČ	17,5 točke

Sodelovalo je 12 tekmovalcev po točkovanem sistemu v dveh krogih, na uro po 10 minut.

KEGLJANJE:

1. Slavko ZABRET	387 kegljev
2. Nikola BUČO	357 kegljev
3. Janko SOPOTNIK	342 kegljev

Sodelovalo je 18 članov kolektiva, vsak z 2 x 50 lučaji. Moram omeniti predvsem navdušenje članov kolektiva tozda PZO, ki menijo, da moramo organizirati še več podobnih tekmovanj — srečanj, saj ta krepijo medsebojne človeške odnose, sproščajo in spodbujajo k boljšemu izkoriščanju časa.

M. Jagoš

PRIZNANJE LITOSTROJU

Na delovni konferenci rezervnih vojaških starešin občine Ljubljana-Šiška 21. aprila je naša delovna organizacija prejela najvišje priznanje rezervnih starešin Jugoslavije — **PLAKETO ZVEZE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN JUGOSLAVIJE**. Plaketo je v imenu delavcev Litostroja sprejel predsednik delavskega sveta delovne organizacije Jure Vulkan.

V obrazložitvi je podano podrobno poročilo o tem, zakaj je Litostroj kot prva delovna organizacija dobil to pomembno priznanje. Med ostalim je bilo poudarjeno, da se delo preko petsto rezervnih vojaških starešin, zaposlenih v Litostroju, uspešno odraža pri naporih za obrambno in samozaščitno usposobljenost članov delovne organizacije.

I. Babič

Avgust Burger — novi vodja poklicne gasilske enote

Bolje preventiva kot operativa

11. januarja letos je prevzel funkcijo vodje poklicne gasilske enote Grosupeljsčan Avgust Burger, ki je v Litostroju zaposlen od januarja 1973. Takrat se je zaposlil kot poklicni gasilec — šofer in je vsa ta leta opravljal vse preventivne in operativne naloge.

Že na začetku je tovariš Burger poudaril pomen preventive, s katero lahko uspešno preprečujemo požare, sem pa spadajo tudi redni obhodi tovarne in pregledi gasilnih aparatov in prostorov. Seveda pa operativa ne zajema samo gašenja požarov, temveč tudi redne vaje, na katerih se gasilci usposabljaajo za hitre in učinkovite akcije.

S tem, ko je prevzel delo vodje, se mu je obseg dela precej povečal in spremenil. Med drugim zdaj pripravlja vaje, dela varnostno-obrambne načrte, vodi in usklajuje delo poklicne gasilske enote. Ker je delo dosti bolj zahtevno, mu seveda odvzame tudi precej več časa, tako da nemalokrat dela tudi doma. Vendar pa se kot pravi gasilec nad tem sploh ne pritožuje. Sploh pa je z gasilstvom njegovo življenje povezano že od mladosti. V prostovoljno gasilsko društvo se je vključil že kot pionir, kasneje pa je postal poklicni gasilec. Najprej je končal poklicno gasilsko šolo v Ljubljani, pozneje pa še srednjo gasilsko šolo v Zagrebu, ki je tudi edina v Jugoslaviji. Sam pravi, da je edini pravi gasilec le tisti, ki se vključijo že v mladosti. Kasneje se temu poklicu ne moreš več odpovedati.

Tovarišu Burgerju je to kaj lahko verjeti. Ob tem, da je zdaj vodja poklicne gasilske enote Litostroj, je tudi član našega prostovoljnega gasilskega društva in prostovoljnega društva v Grosupljem.

Litostroj je tudi ena zelo redkih delovnih organizacij, ki ima poklicno gasilsko enoto. Ta enota ima z vodjem skupaj 17 članov, zelo uspešno pa sodeluje tudi s prostovoljnimi člani. Včasih se pojavlja celo očitek, zakaj potrebujemo poklicne gasilce, saj tako skoraj nikoli ne gori — zajec pa tiči ravno v tem grmu. Naša gasilska enota je dokaj dobro opremljena, veliko skrb pa posveča

preventivi — torej zaščiti pred požari. Tovariš Burger je poudaril, da smo pri nas tako dobro opremljeni, da sploh ne bi smelo nikjer zagoreti. Sicer pa bi vsaka minuta požara povzročila neprecenljivo škodo. Zdaj imamo kombiniran gasilski avto 5500, rešilni avto, motorno brizgalno in potrebne aparate po obratih, potrebovali pa bi še napravo za kemično — suho gašenje — to je gašenje s CO₂ in z gasilnim prahom. Voda ali pena namreč včasih naredita na občutljivih strojih kot je računalnik ali numerično krmiljeni stroji, dosti več škode kot sam ogenj. To pa je tudi zahteva republiškega požarnega inšpektorja, ki je sicer z našo protipožarno pripravljenostjo dokaj zadovoljen.

Tovariš Burger je sodeloval pri gašenju nešteti požarov — vendar k sreči ne v Litostroju. Sam pravi, da je za gasilca najpomembnejše, da zna varovati sam sebe, saj bo le tako lahko pomagal drugim. 18. maja pa se je začelo tudi sistematično izobraževanje delavcev, da bodo znali uporabljati gasilne aparate in da bodo sposobni gasiti požare.

Ob vsem tem smo torej lahko le veseli, saj to pomeni, da dokaj dobro skrbimo za našo in družbeno imovino, gotovo pa to ni le skrb naših gasilcev, temveč slehernega člana naše delovne organizacije.

Vodji gasilcev tovarišu Burgerju pa želimo pri delu čim več uspehov in seveda čim manj požarov.

M. M.

Lepi in težki časi

JANEZA PREDIKAKO deli še nekaj mesecev od polnih 34 let dela v delovni organizaciji Litostroj, ali točneje — v njej je začel delati 24. 9. 1949.

Ko se človek pogovarja z njim o njegovih spominih na Litostroj, na težke in lepe čase, ki jih je preživel, sklepa, da je malo tako predanih delavcev, ki so lahko vzgled mlajšim.

Kako se Janez spominja svojih prvih dni prihoda v Litostroj?

"Pričetek mojega dela v Litostroju je bil zelo težak zaradi odločitve in premisleka, ki sem ga imel na voljo nekaj dni. Dobil sem dekret in moral sem pričeti z delom v tovarni Titovi zavodi Litostroj.

Prva dela sem pričel opravljati v livarni sive litine, kjer smo izdelovali različno opremo za potrebe livarne. Drugega dne mojega prihoda v Litostroj me je poiskala administratorka Pibrova, da bi ji dal še nekatere podatke, in se mi je posmehovala. Bil sem mlad, nabrit in poln vseh muh, pa sem vprašal mojstra, zakaj se mi ta ženska posmehuje? Delovodja mi je takoj povedal, kaj mu je dejala — da me ne bi marala že zato, ker se tako pišem.

Svoje delo sem vestno in odgovorno opravljal naprej, tovarišici Pibrovi pa sem, kadar je spet prišla v proizvodne obrate, namenil lep pogled in nasmeh. Nekega dne sem jo nagovoril za sestanek in sedaj je moja žena že 31 let.

Leta 1948 smo se preselili v livarno bron, ki je bila v sestavi livarne sive litine. Tam smo pričeli s praviimi ključavničarskimi deli in dobili naziv "DELAVNICA KAPITALNE IZGRADNJE".

Potujoča kapitalna delavnica se je leta 1949 preselila na V. in VI. polje sedanje obdelave, kjer je bila nameščena tudi kovačnica za potrebe takratne proizvodnje.

Leta 1950 se je področje ključavničarskih del razdelilo na lahko in težko izdelavo. Težja ključavničarska dela smo opravljali v sedanjih prostorih jeklolivarne, lažja pa v sedanjih prostorih modelne mizarne in Iveta.

PRIČETEK PROIZVODNEGA ODOBJA

Leta 1950 sem dobil svoj prostor na XIV. polju, kjer danes stojijo težki stroji. V tem času smo se tudi kadrovsko okrepili in pričeli izdelovati žerjave in žerjavne proge ter predelovati reparacijske žerjave. Izredno dobro se spominjam žerjava, ki smo ga izdelali več kot polovico novega in še vedno obratuje v livarni jeklene litine. V tem času se me je prijelo ime štraf komanda, ki se me je držalo okrog 10 let. Vedno sem opravljal najtežja in odgovorna dela.

V letih 1950—1951 smo pričeli s sestavo 6-tonske talilne peči in postavitvijo prve žarilne peči. Po končanih delih smo takoj pričeli pripravljati ogrado za sedanjo kurilnico in kompresorsko delavnico.

PRVA PREIZKUŠNJA USPELA

Po ukinitvi kapitalne delavnice sem bil dodeljen v materialno skladišče za magnetno rezanje. Pri tem delu se nisem dobro počutil in sem zaprosil za premestitev, še isti dan sem prevzel nova dela na XIII. polju. Prvi izdelek ki sem ga tu naredil je bila končna dvodelna cev z vzdolžnimi stičnimi ploščami 1000 x 2000 x 500. Material sem dobil v celem kosu, nato sem moral izvršiti vse operacije sam od risanja, plamenskega rezanja, brušenja do sestave. Tako sem ta prvi izdelek kot pločevinarski proizvod uspešno končal in moja prva največja preizkušnja je bila prestana. Za tem so sledila pločevinarska dela za reduktorje, žerjave, turbine.

V tem času sem sodeloval pri izdelavi spirale za HE Ovčar Banjo in HE Medjuvršje ter vodilnikove obročje za HE CHICHOCI.

Leta 1954 so začeli tudi postavljati norme tako, da so normirci merili čas izdelave na slehernem izdelku. V tistem času je bila tehnologija na nizki ravni, zato smo si skupaj prizadevali za realno normo.

V letih 1955—1956 sem bil na terenu v Ovčar Banji in Medjuvršju. Tu je bilo delo zelo težko, ker ni bilo potrebnega materiala ne orodja. 'Bilo je mokro, blatno in nevarno. Zaradi stalne nevarnosti sem moral paziti na delavce in nase pri sestavi spirale. Korene sem moral izsekati sam, ker jih ni znal noben drug delavec, tudi ropota niso prenašali. Prišli so gledat le zvrha in se spraševali, kako lahko prenašam tak ropot, da ne znorim. Ko smo končali delo na obeh elektrarnah, so nas povabili v Čačak v hotel Morava na otvoritveno kosilo. Sprejeli so nas zelo lepo in nam čestitali, ker smo Šumelj, Franko, Obreza in jaz tako dobro opravili delo.

STEKLENICA ZA PODKUPNINO

Okrog leta 1956 smo se preselili v nove, sedanje prostore pločevinarne. Bili so zelo skromni, tla niso bila poravnana in zabetonirana, vse je bilo v surovem stanju, celo vrat ni bilo. Začeli sta rasti sedanji pločevinarni in sicer lahka in težka. Lahko je vodil Hariš, namestnik pa je bil Franc Vidmar. Tu so delavce sprejemali, pripravljali in zbiral za lahko in težko delavnico. Predobdelavo je vodil Prosen, za kontrolorja pa sta nato prišla Franc Vidmar in Škrjanc.

Za težko pločevinarno sem bil določen jaz, ker sem imel stalno na skrbi težke in velike objekte. Prišlo je do zamenjave vodstva, tedaj smo dobili veliko dela, tako da smo delali v dveh izmenah. Če ni zadostovalo, smo delo podaljšali tudi v noč, po dva do trikrat na mesec. Zgodilo se je, da smo delali tudi po 36 ur neprekinjeno. Ni bilo vprašanje, ali smo kaj jedli in ali smo utrujeni, biti je moralo narejeno. Predobdelava takrat še ni posnemala robov za varjenje. Vse rentgenske zveze smo izsekovali ročno, seveda s pnevmatskimi kladivi. Najtežje je bilo, ko smo morali izsekati korene na spiralah, kar je bila za tiste čase prava "štraf komanda". To je bilo moje opravilo, iz katerega so se mi delavci izmikali.

Podkupil sem jih lahko samo s kakšno steklenico, da sem nabral fante za dletenje spiral. To smo delali samo v nočni izmeni, ker je bil ropot tak, da je človek komaj zdržal. Od tega dela smo vsi starejši delavci naglušni.

Drugega orodja ni bilo, le 10—15 kg težka kladiva in pnevmatska kladiva. Vse to je trajalo približno 10 let, nato so se pojavili sedanji brusilni stroji. To je trajalo približno do 1961. leta. Potem sem sprejel novo delovno mesto kontrolorja v drugi izmeni. V kontroli sva z Mihalcem morala vse obdelovance pregledati, prešteti, zarisati, zatočkati, napraviti protokole, vnesti odstopke, za večje pa napraviti skice šele nato sva lahko potrdila in oddala naprej," je končal svoje pripovedovanje tovariš Predikaka.

Sčasoma je vzljubil tudi delo kontrolorja, ki ga je kot visokokvalificirani ključavničar opravljal vestno in odgovorno. Njegov odnos do sodelavcev je bil vedno pravičen in hvalevreden.

Sredi letošnjega leta Janez Predikaka odhaja v zaslužni pokoj in je kljub težkemu dolgoletnemu delu v 62. letu starosti še vedno čil in zdrav. Polnih 33 let je preživel v naši delovni organizaciji, pri čemer je doživel lepe in težke trenutke.

Za svoje dolgoletno in ustvarjalno delo je tov. Janez Predikaka v aprilu 1981 prejel red dela z zlatim vencem, ki mu ga je podelilo predsedstvo SFRJ.

Sodelavci temeljne organizacije "Proizvodnja zvarjencev in odkovkov" se mu ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo za vso pomoč in trud ter znanje, ki nam ga je zapustil.

Želimo mu obilo zdravja in lepih dni v zaslužnem pokoju!

M. Belopavlovič

Njene oči

(Romanca)

Približal se je večer. Pozno poletno sonce je pošiljalo zadnje žarke skozi veje in škrlatno nebo je pošiljalo svoj sijaj na okoliške vrhove.

Ona pa ga je gledala s svojimi velikimi očmi.

Bila je čisto blizu...

Kot sleherni dan, ko se je bližal večer, se je pojavilo v njenih očeh nestrpno pričakovanje...

Vedel je, kako ga ona potrebuje...

Nehote je še sam pospešil korak, ko sta stopala proti koči... Ob sebi je začutil toploto in vonj njene kože...

Ona pa ga je še kar naprej gledala... Bila je nestrpna... Čakala je, da jo bo pripeljal v koč...

... kot vsak večer ...

...in jo odrešil njenih muk... ko bo občutila blažen mir olajšanja...

Končno sta prispela...

Kar potegnita ga je v koč.

Bila je pripravljena...

... njene oči ...

... njene oči so prosile

... prosim ... takoj ...

Planšar Miha je ni hotel mučiti... Umil si je roke, vzel vedro in Lisko ročno pomolzel.

10
+1
pred-
nost

Janeza Hribolazca, člana Planinskega društva Litostroj

- 1. PREDNOST:**
Med tednom se mu ni treba ubadati z vprašanjem: kam za naslednji vikend, saj PD LITOSTROJ vsak teden organizira prijeten izlet v gore.
- 2. PREDNOST:**
Namesto, da bi se dušil v dolini, svoj prosti čas prebije v naravi in na svežem zraku.
- 3. PREDNOST:**
Namesto, da bi popival v gostilnah, kadil cigarete, kvartal in letal za ženskami, ga zvrne kak kozarček v planinski koči, potegne pipo po taroku in se še malo pozabava s kakšno planinko na skupnih ležiščih.
- 4. PREDNOST:**
Ob nedeljah zvečer ima tehtno opravičilo ženi: "Draga, nočaj bi pa kar zaspal, tako sem zbit... Prečili smo pet dvatisočakov..."
- 5. PREDNOST:**
V ponedeljek zjutraj se pojavi na delovnem mestu ves zdrav od gibanja, poln kondicije, zagorel od sonca, dobre volje in poln šal, ki jih je slišal v "visoki družbi".
- 6. PREDNOST:**
Njegova mama se ne boji, da bi zašel v slabo družbo, saj ve, da so planinci "fejst" ljudje.
- 7. PREDNOST:**
Njegova žena ve, da ima v tednu vsaj en prost dan, da lahko v miru pospravi, opere, zlika, zašije, nakupi...
- 8. PREDNOST:**
Njegov sin Janezek v šolski nalogi z naslovom "Moj oče" napiše, da je njegov ata velik junak in alpinist in da bo šel drugo leto na Matterhorn. Mihčev oče pa da je ena reva in celo nedeljo samo sedi doma in gleda televizijo.
- 9. PREDNOST:**
V raznih formularjih v rubriki družbenopolitična dejavnost lahko končno enkrat obkroži zadnji odstavek: deluje v društvih.
- 10. PREDNOST:**
Vsako leto na občnem zboru PD dobi zastoj pol klobase, gorčico, kos kruha in 2 dcl črnega...
- 11. PREDNOST?:**
V hribih je spoznal ženo Hortenzijo...

Tudi ti se pridruži Janezu Hribolazcu in nam planincem v Planinskem društvu Litostroj!

P O Z O R ;
Vpisovanje ter plačilo (skromne) članarine za leto 1981 samo še do 31. decembra!

Turnir v malem nogometu

OO ZSMS TOZD OB je skupaj s športno komisijo pri KS ZSMS 12. aprila 1981 priredila turnir v malem nogometu za pokal tozda Obdelava TZ Litostroj.

Sodelovalo je 6 ekip in sicer: "Dekoratívna", "IMP, vojašnica Boris Kidrič, TOZD NABAVA in TOZD OBDELAVA z 2 ekipama.

Najprej so se odigrale 3 tekme in sicer med ekipami, ki so bile izžrebane za prej:

OBDELAVA I. : IMP = 6:0
Voj. Boris Kidrič : Dekoratívna = 3:0
OBDELAVA II. : NABAVA = 7:3

Nato so prve tri zmagovalne ekipe igrle za 3. mesto:

OBDELAVA I. : Voj. Boris Kidrič = 4:2

Voj. Boris Kidrič : OBDELAVA II. = 3:9

V finalu pa sta se pomirili ekipi OBDELAVA I. in OBDELAVA II. Zmagala je močnejša ekipa OBDELAVA I. V njej so igrali naslednji igralci:

1. ILIČ, kapetan
2. STANIŠIČ
3. DOLENC
4. LUKIČ
5. GRGIČ
6. ADAMOVIČ
7. ŽIVKOVIČ
8. BLATNIK

Na koncu smo podelili zmagovalni pokal najboljši ekipi, podelili pa smo tudi pokal najboljšemu strelcu, tovarišu Saviču. Končni vrstni red tekmovalnih ekip:

1. mesto TOZD OBDELAVA I.
2. mesto TOZD OBDELAVA II.
3. mesto vojašnica Boris Kidrič
4. mesto DEKORATIVNA
5. mesto TOZD NABAVA
6. mesto IMP

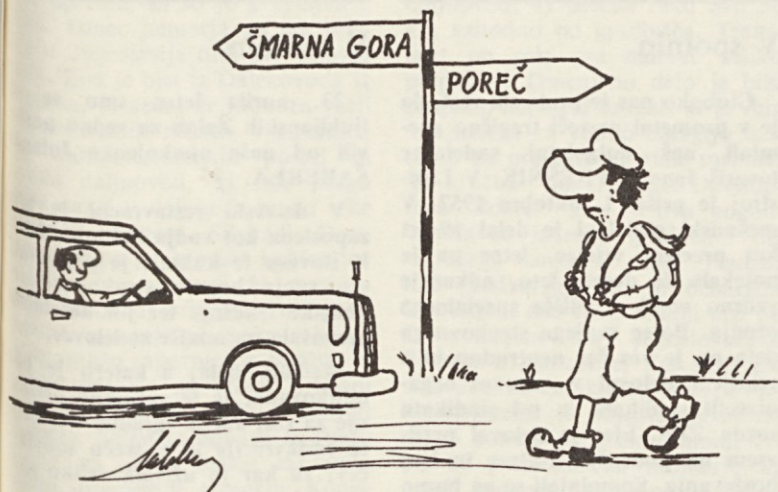
Turnir je potekal po vseh pozicijah, imeli pa smo tudi priznana sodnika (Radoš, Adamovič), ki sta svoje delo dobro opravila. S potekom tekmovanja so bili vsi zadovoljni in so izrazili željo, da bi take turnirje organizirali čim večkrat.

M. Đulinac

Prvomajsko srečanje

Vsakoletno prvomajsko srečanje delavcev ZPS in njihovih prijateljev v Poreču postaja iz leta v leto bolj privlačno. Vsako leto novo snidenje kovinarjev s Primorske, Gorenjske, Štajerske, Dolenjske in Notranjske pomeni poglobljanje vezi, nova poznanstva in utrditev prijateljstva ter s tem v zvezi zblizanje med ljudmi.

In kako je bilo v Poreču letos že šestič zapovrstjo?

Po nekajdnevem obdobju deževnega vremena v pretežnem delu Slovenije smo lahko samo ugibali, kakšno vreme bo med prvomajskim srečanjem v Poreču.

Tisti, ki se niso ustrašili vremena, so se odločili za šestdnevni dopust v tem istrskem turističnem mestu. Zelena laguna nas je sprejela zares zelena in sončna. Bili smo sicer nekoliko zgodnji gosti, saj so prve tri dni domačini še urejali lokale in okolico, vendar bili smo ponovno na starem mestu kjer za praznike ob prvem maju preživimo sproščeno, svečano in športno praznik dela.

Zaživela so igrišča in sprehajalne poti. Za nekaj dni smo pozabili na vsakdanje obveznosti, vsakdanje skrbi. Pester kulturni, športni in zabavni program pa je dajal slehernemu udeležencu veselje, zagon in prijetno razpoloženje.

Vseh šest dni bivanja je bilo živahno in razgibano, da že dolgo ne tako. Organizacija tekmovanj je bila odlična, prav tako so uspeli vse ostale aktivnosti, ki so bile izvajane v okviru programa srečanja.

Najbolj razburljivo, popularno in gledano je bilo tekmovanje v metanju surovih jajc. Na koncu tekmovanja sta po naključju ostala oče in sin. Vprašanje pršuta ni bilo več aktualno, saj je že pred finalom ostal v družinskem krogu. Za nameček je družina dobila še dva jajca, ki sta ostala od tekmo-

vanja. Za velik pršut in jajca se je družini splačalo tekmovali!

Miz za namizni tenis je bilo veliko. Veliko tudi tekmovalcev. Na koncu so ostali pravi mojstri, ki so najbrž že mesec dni prej med svetovnim prvenstvom študirali

Tvegan šport — metanje (surovih) jajc je privabilo na tekmovanje največ udeležencev. Pri večini tekmovalcev jajca niso vzdržala. Raztreščila so se na prsih, glavah, mnogim pa so v rokah ostale le prazne lupine, vsebina pa je spolzela po nogah v čevlje. Zmagali pa so res najspretnější. Ko bi vedele uboge kure ... (Srečanje v Poreču je fotografiral M. Sigulin)

Tudi svečane proslave v počastitev praznika dela se je udeležilo veliko ljudi, program pa je popestril pihalni orkester iz Poreča.

poteze, ki jih bodo odigrali v Poreču. Na koncu je zanesljivo zmagal predstavnik iz Litostroja.

Streljanje je vzbudilo pozornost, velika udeležba tudi. Tekmovanje se je zaključilo brez mrtvih, vendar ponovno z zmago Litostrojačana.

Kegljanje je potekalo z mednarodno udeležbo. Stari obiskovalci hotela iz tujine, že znani prijatelji naših udeležencev srečanja so se držali našega znanega pravila: nega pravila:

"Važno je sodelovati" zmagal pa je zanesljivo Trboveljčan.

Metanje varpe in valjarja je bilo kot vedno množično in zanimivo. Ženske in moški so dokazali, da so pravi talenti za neobičajne javne tekmovalne discipline. Z ozirom na množično udeležbo v obeh disciplinah pa kaže podatek na to, da so interno v domači uporabi močno prisotne. Tudi dejstvo, da je sledila družinska zmaga udeležencev iz Litostroja kaže na to, da se v družinah močno uporabljajo omenjeni športni rekviziti v taki ali drugačni obliki.

Pri krosu je šlo za množično udeležbo cicibanov, cicibank, pionirjev in pionirk. Pionirji so se kar vsuli s štarta, nekaj jih je takoj popadalo, vendar kljub temu so vztrajno tekli do konca. Pri podelitvi nagrad pa so se zadovoljno sladkali le najboljši. Najbolj pomembno pa je bilo to, da se jih je tekmovanja udeležilo veliko število.

Tudi šah je bil na sporedu tekmovanja. Že od nekdanje kraljevske igre ni bila dostopna vsem. Ker je bilo med udeleženci malo kraljev je tekmovalo samo trinajst tekmovalcev. Zmagal pa je predstavnik iz Gostola — Nova Gorica.

Tudi tekma med debelimi in suhimi je kot ponavadi vzbudila veliko smeha. Bila je groba tekma, zato je bilo veliko število kaznovanih igralcev. Med njimi pa tudi taki, ki niso odigrali tekme do konca. Kljub temu je uspelo sodniku pripeljati tekmo do konca, rezultat pa je bil neodločen. Kapetan debelih iz Litostroja je takoj po tekmi izjavil, da želi vsaj na sedmem srečanju — prihodnje leto, da bi ekipa debelih vendarle enkrat zmagala. Do sedaj še niso uspeli okusiti slasti zmage in seveda tudi nagrade. Čas bi že bil ...

Ob vseh športnih in zabavnih tekmovanjih pa je odlično zagorel tudi prvomajski kres, ognjemet in proslava v počastitev prvega maja.

Kres z ognjemetom je bil res svečan, za pester program je poskrbel Poreški pihalni orkester, tako da so udeleženci kmalu zaplesali kolo na melodijo "Druže Tito mi ti se kunemo"... Bilo je res

Metanje valjarja in varpe je vedno privabljal veliko tekmovalcev in gledalcev. Tradicija je obveljala tudi letos. Zmaga je kljub temu ostala v družinskem krogu. Do naslednjega srečanja pa naj velja za vse udeležence tekmovanja, da morajo intenzivneje trenirati z omenjenimi rekviziti.

Strelci so nas z množično udeležbo in dobrimi rezultati prijetno presenetili.

Po športnem in rekreativnem delu je bilo zelo prijetno posedeti in se predati sončnim žarkom.

svečano in družabno večerno srečanje ob kresu.

Drugi dan je bila še proslava s kulturnim programom.

Šest dni se je hitro izteklo, kajti bilo je res čudovito vreme. Maršikomu je bilo težko vrniti se v deževno in mrzlo Slovenijo.

Toda delo je čakalo. Nabrali smo si dovolj moči, da ponovno krepko poprimemo za delo. Ostali so lepi spomini in obljube, da se prihodnje leto ponovno srečamo.

M. S.

BIO 9

Bienale industrijskega oblikovanja z oznako BIO 9, tokrat z mednarodno udeležbo, je bil letos od 24. aprila do 17. maja 1981 v Jakopičevem paviljonu. Tako kot na mnogih prejšnjih razstavah BIO je Litostroj tudi tokrat razstavljal svoje izdelke in sicer s področja strojegradije — preoblikovalne stroje. Seveda so naši izdelki za tak razstaveni prostor, kot je Jakopičev paviljon, pretežki in so morali biti razstavljeni v predverju.

Ceprav je vnema litostrojskih oblikovalcev popustila, se svoji tradiciji niso izneverili in so se udeležili razstave. Tu gre posebna zasluga oblikovalkam preoblikovalne opreme in ekonomski propagandi, ki so v zadnjem trenutku še uspeli pripraviti gradivo za razstavo.

V trenutku, ko si prizadevamo za boljše ureditev naše delovne organizacije — od delovnih mest, do zunanega izgleda Litostroja, je prav, da podamo nekaj misli o pomenu industrijskega oblikovanja.

Industrijsko oblikovanje je povezovanje različnih strok, ki skupaj združene omogočajo dober izdelek. Zato je industrijsko oblikovanje interdisciplinarna stroka, vsekakor nekaj več kot samo lepa embalaža. Dobro oblikovan izdelek je tisti, kateremu ne moremo ničesar več odvzeti, ne pa tisti, kateremu lahko še dodajamo. Do sedaj so bili oblikovalci strojev konstruktorji — strojniki zaverovani le v tradicijo strojništva. Tržne razmere, tehnološke možnosti, razpoložljivi materiali in vedno navzoči stroški pa potrebujejo nekaj več. Predvsem bo potrebno:

— spoznati se z industrijskim oblikovanjem in

— omogočiti uveljavitev oblikovalske stroke v strojništvu kot sestavni del poslovne politike in proizvodnega procesa.

P. V.

Udeleženci izleta v Gonars pred vhodom v veličastno grobnico slovenskih internirancev.

Izlet upokojencev v Gonars

V počastitev 40. obletnice OF in 35. obletnice ustanovitve društva upokojencev Slovenije je DU KS Litostroj 9. aprila 1981 za svoje člane organiziralo izlet v taborišče interniranih Slovencev in Hrvatov v Gonars.

Pot nas je vodila preko Sežane, Tržiča in Palmanove v Gonars. Tu smo položili venec in z enominutnim molkom počastili spomin na preminule internirance. Pred grobnico nam je v krajšem govoru predsednik DU Komandanta Staneta, tudi sam interniranec, razlagal sistem uprave taborišča in njen namen, da v kali zatro sleherno revolucionarnost. Po daljšem ogledu smo se odpeljali do Redipuglie, kjer smo si ogledali spomenik padlim v prvi svetovni vojni. Od tam nas je pot vodila v Gorico, kjer smo imeli tudi krajši postanek za ogled mesta. Naj omenim še to, da so isti dan imeli goriški delavci v dopoldanskem času na trgu v stari Gorici protestno zborovanje proti ukinitvi Tržiške ladjedelnice (Monfalcone). Od tu nas je pot vodila v Ajdovščino in spet smo bili na domačih tleh. V večernih urah smo se pripeljali v Ljubljano. Člani DU smo bili zadovoljni s programom izleta in smo želeli, da bi društvo organiziralo vsak mesec vsaj en izlet.

Omeniti moramo, da je za naslednji izlet, ki bo 16. maja 1981 na avstrijsko Koroško, že vse zasedeno, iz česar sklepamo, da si upokojenci DU Litostroj želijo takšne in podobne rekreacijske dejavnosti.

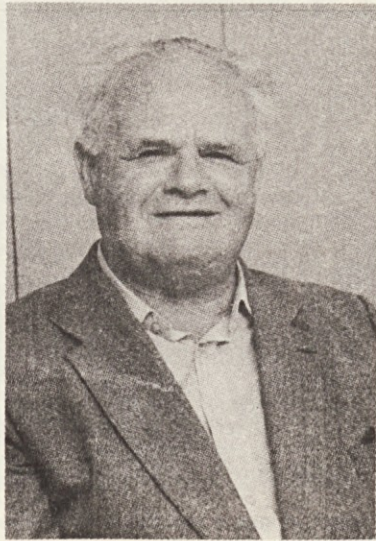
S. Ramšak

Odšli so v pokoj

20. aprila letos smo se poslovili od naše dolgoletne sodelavke Marije ŠIFRER, ki se je po točno 30 letih dela v Litostroju upokojila. V Litostroj je prišla 19. aprila 1951, nazadnje pa je delala kot skladiščnik v skladišču montažnega orodja. Tovarišica Marija si je v dolgih letih dela v Litostroju s svojo delavnostjo in prijaznostjo pridobila veliko prijateljev, saj je vestno skrbela za svoje delo in skušala ustreči vsem, ki so potrebovali njeno pomoč. Kako vestno in zavzeto je opravljala svoje delo, kaže že dejstvo, da v vseh tridesetih letih ni bila niti en sam dan na bolniškem dopustu. Ob vsem tem in ob dejstvu, da je to prva upokojenka tozda PPO, ji želimo v zasluženem pokoju obilo sreče, zdravja in čim več veselih in zadovoljnih trenutkov.

Sodelavci iz tozdov PPO in MONTAŽA

24. aprila smo se poslovili od dolgoletnega sodelavca tovariša Štefana BOŽIČA, skupinovodje transportne skupine delavcev v odpravi.

V Litostroj je prišel 1. januarja 1952 kot ekonom. Kot dobrega delavca in sodelavca, vedno polnega humorja, se ga bomo radi spominjali.

Nobena beseda ob slovesu ne more biti plačilo za vložen trud in tovarštvo, to je le duševna tolažba za tisto, od česar se poslavljamo.

Tovarišu Štefanu Božiču želimo, da bo v krogu svoje družinice z nepogrešljivo pipo v ustih preživel še veliko srečnih in zdravih let.

Sodelavci TOZD PRODAJA

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi mojega dragega očeta

Jožeta LUŠINA
se iskreno zahvaljujem sodelavcem v KSS za podarjeni venec in spremstvo na zadnji poti

Marija MACEDONI
z družino

PETDESETLETNIK

8. maja je v modelni mizarni slavil 50-letnico življenja naš dolgoletni sodelavec — pleskar Aloj CAPUDER.

Ob njegovem lepem jubileju mu želimo prav vsi delavci modelne mizarne, da bi bil še dolgo tako čil in zdrav med nami in mu kličemo še na mnoga leta!

Sodelavci modelne mizarne

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem v tozdu PZO za podarjeni venec in izrečeno sožalje ob smrti moje ljubljene hčerke. Posebej se zahvaljujem tudi sindikalni organizaciji za denarno pomoč.

Janez Jaklin

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem, posebno še vodstvu tozda Montaža in Zunanja montaža za pozornost in finančno pomoč v času bolezni. Ravno tako se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji tozda Montaža.

Stane Grundner

15. aprila je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka Lepa ŽIVANOVIČ, ki je delala na predstavništvu v Beogradu kot komercialist I. V Litostroju se je zaposlila 1. septembra 1958 in je vsa ta leta delala v Beogradu, najprej kot šef predstavništva, kasneje pa kot komercialist.

Vsa leta službovanja smo jo poznali kot izredno vestno in pridno sodelavko in ob njeni predčasni upokojitvi ji želimo sodelavci tozda Prodaja in predstavništva v Beogradu še veliko lepih in prijetnih trenutkov ter veliko sreče.

Sodelavci

V spomin

Globoko nas je pretresla vest, da je v prometni nesreči tragično preminil naš dolgoletni sodelavec tovariš Janez OPREŠNIK. V Litostroj je prišel 1. oktobra 1952. V mehanski obdelavi je delal 19 let kot precizni vrtalec, letos pa je potekalo že deseto leto, odkar je vzorno vodil skladišče specialnega orodja. Poleg svojega strokovnega dela pa je ves čas neutrudno in z veseljem deloval v osnovni organizaciji sindikata in pri sindikatu sozda ZPS, kjer je deloval predvsem na področju kulture in izobraževanja. Spominjali se ga bomo kot priljubljenega sodelavca in tovariša, ki je imel za vsakogar vedno prijazno besedo.

Od njega smo se poslovili 18. aprila na domačem pokopališču na Vrhniki.

Sodelavci v tozdu OB

Tovariš OPREŠNIK je bil vrsto let tudi član uredniškega odbora časopisa "Litostroj". Aktivno je sodeloval na vseh sejah, pogosto pa je napisal tudi članke ali pesmi za naš časopis. Verjetno vsi poznate njegove zgodbe o stricu Maticu, vodil je kulturno kroniko, sem in tja pa je napisal tudi druge prispevke. V Litostroju si skoraj nismo znali predstavljati kulturnega dogodka ali prireditve, kjer tovariš Oprešnik ne bi sodeloval. Hudo nam je ob tragični izgubi in ostal nam bo v spominu kot vesten in zavzet sodelavec ter aktiven soustvarjalec našega glasila.

Uredništvo časopisa

V spomin

23. aprila letos smo se ljubljanskih Žalah za vedno poslovili od naše upokojenke Jolande ŠABERLA.

V delavski restavraciji je bila zaposlena kot vodja kuhinje 22 let. K slovesu te kuhinje je prispevala vse svoje bogate strokovne in ljenjske izkušnje ter jih nesebično prenašala na mlajše sodelavce.

Medalja dela, s katero je bila odlikovana, je le skromno priznanje za vse, kar je vgradila v temeljite restavracije in v srečo sodelavcev, za kar je uživala veliko spoštovanja.

Takšno smo poznali in se bomo vedno spominjali.

Sodelavci tozda ZSE

V spomin

8. maja 1981 smo se na ljubljanskih Žalah v ožjem družinskem krogu poslovili od naše upokojenke Nikolaje KOREN.

Številni mladi delavci se je spominjajo kot nadvse vestne in marljive prve upraviteljice doma proizvodnih delavcev, današnjega samostanskega doma IV, imenovanega proizvodnij.

15 let — do upokojitve — ga je vodila kot skrbna in ljubeča mati. 120 stanovalcev je kljub raznoliki strukturi tako po narodnosti, kvalifikaciji, veri in kulturi uspela združevati v prijateljski kolektiv, vzdrževala je red in disciplino in hkrati občutek domačnosti in toplote, za kar je bila tudi odlikovana z medaljo dela.

Brez njenih bridkih, a bogatih življenjskih izkušenj, obzirnosti in to prav gotovo ne bi uspelo.

Uživala je velik ugled med stanovalci in sodelavci, zato jo bomo v takem spominu tudi ohranili.

Sodelavci tozda ZSE

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem TOZD ZSE za cvetje in izraze sožalja, govorniku za poveljne besede, članom pihalnega orkestra "LITOSTROJ" ter vsem za spremstvo na zadnji poti žene in mame Jolande ŠABERLA.

mož in sin
v imenu vsega sorodstva

Silvan Štokelj

Montaža v nenavadnih pogojih

(Nadaljevanje)

500 km od Katmanduja, v najbolj nerazvitem delu Nepala, se je začela montaža nove hidroelektrarne. Končno je iz indijsko-nepalske meje iz Dhangarija prispela oprema, ki so jo prepeljali z letali, konec januarja pa sta prispeli iz Jugoslavije tudi dve delovni ekipi. Ena je bila iz Dalekovoda iz Zagreba, ki sedaj že montira večji del električnih naprav v strojnici, pet transformatorskih postaj in seveda daljnovod, ki teče preko hriba nazaj v dolino in preko reke Seti do mesteca Silghadi Doti. Druga ekipa pa je prišla iz Metalne iz Maribora in tudi že montira tlačni cevovod, pripravlja montažo sistema zapornic na vtoku v kanal ter montažo zapornic na izstopu iz tunela oziroma na vtoku v tlačni cevovod. Pozneje bodo montirali še most, katerega dobava iz Jugoslavije pa se je malce zakasnila zaradi spremembe projekta. Konec marca se nam je pridružila še ekipa Rade Končarja iz Zagreba, ki je začela montirati avtomatiko v strojnici in generatorje. Pravzaprav bo imela najmanj dela ekipa Litostroja, ki bo montirala le turbine in regulatorje turbin.

Kmalu po prihodu ekip je bil pripravljen helikopter za prevoz opreme iz letališča v Dipayalu na gradbišče, kjer so že imeli vse pripravljeno za začetek transporta. Že prej smo si iz zraka ogledali gradbišče in določili mesta, kjer bomo dostavili opremo.

Naslednjega dne ob svitu se je zavrtela elisa helikopterja in to je pomenilo začetek transporta. Prvega dne smo v 45 poletih prepeljali večji del opreme za strojnico, drugi dan transporta pa je bilo le 38 poletov. Bili pa so znatno težavnejši, saj smo prepeljevali težjo opremo in to kar na devet različnih koncev gradbišča. Med tem pa je bilo potrebno premestiti tudi ljudi, kar je pilot opravil zelo hitro. Tretji dan smo s skupno 95 poletih zaključili transport opreme na gradbišče. V Dipayalu sta ostala le še dva rotorja generatorja, to pa je premajhen tovor za tako velik heli-

kopter. Prepeljali smo jih kasneje — v aprilu, ko smo dobili tudi opremo za most. S tem je bila končno vsa oprema na gradbišču.

Po končanem glavnem delu transporta je delo steklo zelo hitro. Nismo pa zadovoljni s pripravo za daljnovod, ki prečka reko Seti 30 km vzhodno od gradbišča. Transport po reki gre namreč veliko prepočasi. Omenjeno delo je bilo zaupano nepalski družbi, ki je veja ministrstva za vodno energijo oziroma za projekte za male turbine. Ta družba "Small Hydel Development Board" ima še dva pogodbenika za izvedbe gradbenih del — enega samo za tunel. Nadzor nad gradbenimi deli in denarjem ima Ingra, nad montažnimi deli pa že omenjene štiri jugoslovanske delovne organizacije. Ker se je pri stebrih tako zataknilo, obstaja resna bojazen, da objekta ne bomo mogli končati pred monsunom. To pa bi pomenilo za monterje in ostale ponovno vrnitev v Nepal jeseni. Ostala dela bodo sicer zaključena, nedokončan bi ostal torej le daljnovod.

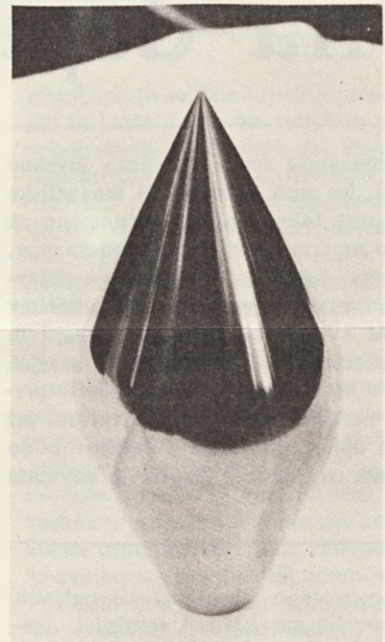
Počutje monterjev v zahodnem Nepalu je dobro, čeprav ni ne televizije ne elektrike, ne avtomobilov ne prometa in cest pa še veliko drugega. Ker je to tako velika sprememba, je nujno, da se naši delavci na to pripravijo psihično že doma. Šaljivih trenutkov ne manjka in neko soboto je vodja skupine Dalekovoda navsezgodaj zjutraj ugotavljal: "Tako se lahko ugotovi, da je danes sobota, saj ni zunaj nobenega prometa." V Nepalu je namreč sobota isto kot pri nas nedelja. Kar pa je po svoje najbolj smešno je to, da ljudje v delnici Dipayala še nikoli niso videli avtomobila, čisto vsakdanja stvar pa se jim zdijo letala — torej je tehnika prehitela ali "preskočila" avtomobile.

Prihod monterjev je bil zanimiv, posebno tistih, ki so bili prvič v tujini. Znašli so se precej prese- nečeni v čisto novem okolju in med čisto drugačnimi ljudmi in ne navsezadnje tudi v popolnoma novih delovnih pogojih na gradbišču. Vsi skrbimo, da je vse v

redu in po nekaj dneh strahu so se že vsi privadili temu svetu, ki je res čisto drugačen od našega. Seveda pa so bili tudi vzroki za presenečenja, saj prvi ogled gradbišča ni bil nič kaj vzpodbuden.

Ko smo prišli do elektrarne, smo na nasprotni strani opazovali Nepalce, kako so preganjali na videz miroljubne opice. Ko smo začeli protestirati, saj so bile za nas opice prijetna poživitve, so nam povedali, da so opice pred nekaj dnevi umorile komaj šest let staro deklico. Kar zmrzilo nas je, vendar to še ni bilo vse. Že naslednjega dne smo bili še bolj presenečeni, ko je tik ob elektrarni malo pred našim prihodom leopard raztrgal dve opici. Takrat v zgradbi elektrarne še ni bilo oken, kasneje pa so se tja preselili monterji Metalne. Večkrat se dogaja, da napadajo tudi tigri, zato ovce potujejo po pokrajini navadno le v velikih čredah. Da pa je bila stvar na začetku še bolj neprijetna, sta po vrnitvi v bazo v Dipayalu pritekla iz sobe dva monterja, ker sta v sobi našla škorpiona, ki je, kot pravijo, zelo nevaren.

Škorpijoni so bili hitro uničeni, nato pa je nastal preplah zaradi zares neprijetne situacije, ko sta dva monterja stikala po okolici in opazovala pogreb ob reki Seti. V skladu z religijo Hindu namreč tudi tu sežigajo trupla, vendar drugače kot v Dipayalu. Tu namreč ni drv, zato je obred nekoliko drugačen. Najprej opravijo pogrebne obrede. Naša dva monterja sta pri-

OST (Foto: K. G.) (Se nadaljuje).

Objava prostih del in nalog

Na predlog vodstva TOZD Zunanje storitvene enote in v skladu z določilom 11. člena Pravilnika o delovnih razmerjih in Pravilnika o razvidu del in nalog objavlja Kadrovska splošni sektor prosta dela in naloge

POMOŽNA DELAVKA za serviranje in pomoč v kuhinji v počitniškem domu v Fiesi

Delo je za določen čas od 10. 6. 1981 do 20. 9. 1981. Sprejeli bomo tudi delavko za krajši čas, vendar ne manj kot za 30 dni. Kandidatke morajo biti stare najmanj 16 let, imeti morajo opravljen zdravniški pregled živilske stroke. Za opravljeno delo znaša osebni dohodek 8.500.— din mesečno ter hrano in ležišče. Pisne prijave pošljite na naslov TZ Litostroj Kadrovska splošni sektor. Zaradi kratkega roka velja objava do zasedbe.

Mladinsko športno srečanje

OO ZSMS TOZD NABAVA je 3. aprila organizirala športno in družabno srečanje z mladinci DO "COLOR" Medvode, DO "AERO-CELULOZA" Medvode ter z mladinci iz litostrojskega tozda OBDELAVA. Svoje moči smo preizkusili v kegljanju. Zbrali smo se na kegljišču Ilirija, prijavilo se je 5 ekip: ekipa "COLOR", ekipa "AERO-CELULOZA", ekipa TOZD OB, ekipa TOZD NABAVA in mešana ekipa, v kateri sta bila po 1 — 2 člana iz vsake ekipe. Odvijal se je zagrižen boj, najbolj za prvo mesto. Po težki in naporni tekmi je bil rezultat naslednji:

1. TOZD OBDELAVA
2. TOZD NABAVA
3. "COLOR" Medvode
4. mešana ekipe
5. "AERO-CELULOZA" Medvode

Seveda so bili najbolj veseli mladinci tozda OBDELAVA, saj so za osvojen prvo mesto prejeli pokal, katerega so takoj krstili. Nekdo pa mora biti tudi zadnji. Na tem tekmovalstvu je ta usoda doletela mladince iz DO "AERO-CELULOZA". Ker pa so se tako sladko smejali svoji uvrstitvi, smo jim poklonili nagrado za častno zadnje mesto — vrečko sladkarij.

Vsi prisotni so mislili, da smo s tem tekmovalstvom zaključili, vendar so se zmotili. Pravi boj se je šele pričel. Pravzaprav ne boj, ampak izziv. Namreč — predsednica mladine TOZD NABAVA in predstavnica mladine "COLOR" Medvode sta izzvali predsednika mladine TZ Litostroj in predsednika mladine "AERO-CELULOZA" Medvode. Pogovor pravi, da so ženske vedno močnejše, tudi tokrat se je tako izkazalo. Nagrada 2 litra vina je res bolj moška kot ženska, toda tudi te nagrade sta bili zmagovalki izredno veseli, vsekakor pa sta bili najbolj veseli, da sta premagali 2 mladince.

Na koncu smo vsem postregli s skromno pijačo in jedajo ter se z njimi pogovarjali o mladinski organizaciji in o drugih stvareh, kakršne mlade dandanes zanima. Vzdušje je bilo zelo prijetno in kar nismo se mogli ločiti. Mladinci iz Colorja in AERO-CELULOZA iz Medvod so se poslovili od nas z nasmejanimi obrazi in se nam zahvalili za tako imeniten večer, ki so ga preživeli z nami.

M. Pešec

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

P. Poženel

29

7. ČRNO-BELI FILMI ZNANIH PROIZVAJALCEV

PROIZVAJALEC IN OZNAKA FILMA	Splošna občutljivost DIN/ASA	Normalna osvetlitev pri soncu zaslonka	na prostem čas (s.)
FOTOKEMIKA ZAGREB Efke KB 14	14/20	5,6—8	1/125
AGFA-GEVAERT Agfapan 25	15/25	8	1/125
ORWO NP 15	15/25	8	1/125
TURAPHOT S/W Film 17	17/40	8—11	1/125
FOTOKEMIKA ZAGREB Efke KB 17	17/40	8—11	1/125
ILFORD Ilford Pan F	18/50	11	1/125
ORWO NP 20	20/80	11—16	1/125
AGFA-GEVAERT Agfapan 100	21/100	16	1/125
FOTOKEMIKA ZAGREB Efke KB 21	21/100	16	1/125
TURAPHOT S/W film 21	21/100	16	1/125
ILFORD Ilford FP 4	22/125	16—22	1/125

KODAK Plus — X — Pan	22/125	16—22	1/125
KODAK Verichrome Pan	22/125	16—22	1/125
KODAK Tri — X — Pan — Profesional	26/320	16—22	1/250
AGFA-GEVAERT Agfapan 400	27/400	22	1/250
ILFORD Ilford HP 4	27/400	22	1/250
ILFORD Ilford HP 5	27/400	22	1/250
KODAK Tri — X — Pan	27/400	22	1/250
ORWO NP 27	27/400	22	1/250
KODAK Royal — X — Pan	32/1250	Uporabiti samo pri zelo neugodnih svetlobnih razmerah	
KODAK Kodak Recording Film	33/1600		

Mikrofilm
Mikrofilm je naziv za 16 in 35 milimetrске filme, ki so zelo nizko občutljivi, toda zelo kontrastni in drobnozrnati. Z njimi snemamo iz knjig, načrtov, dokumentov, kjer ni vmesnih poltonov, ampak le črno in belo. Zrno je izredno fino in omogoča visoko stopnjo konturne ostrine slike. Posnetke lahko gledamo s posebnimi čitalnimi napravami, ki povečano sliko iz mikrofilma prenesejo na ekran.

Kopirni filmi
Uporabljamo jih za razmnoževanje vseh vrst kino in televizijskih filmov v laboratorijih. Tako obstajajo pozitivni filmi, duplikatni ter internegativni filmi. Kopiramo lahko kontaktno ali z vmesnim povečanjem.

Preobratni črno-beli filmi
Večino nizko občutljivih drobnozrnatih filmov lahko razvijamo tako, da od navadnega posnetka, ki ga naredimo s fotokamero, lahko dobimo že črno-beli diapozitiv. Lahko pa dobimo črno-bele diapozitive tudi tako, da snemamo na preobratni film, katerega pošljemo na razvijanje k proizvajalcu, ki nam vrne črno-bele diapozitive v okvirkih.

Filmi s prenosno emulzijo
Ti filmi imajo emulzijo nanešeno na posebno plast želatine. Če damo tak film v vodo, se plast želatine zmehča in gornjo plast emulzije, kjer je slika, lahko odlepimo in jo prenesemo na neko drugo površino.

VESTI IZ PROIZVODNE

Nočni obhod

Skupinovodja gasilcev tovariš Sterle mi je predlagal, da bi skupaj odšla na nočni obhod po tovarniških objektih. Prepričal bi se naj o trajanju obhoda in o doseženih uspehih pri izvajanju preventivnih ukrepov. Dogovorila sva se za sredo, 13. maja 1981, na dan varnosti, ki ga praznujejo delavci varnostnih služb in organov ter vojaške policije, skupaj z njimi pa tudi vsi občani, saj vsak lahko s svojim delom in ravnanjem prispeva k splošni družbeni varnosti.

TOZD OB

V marcu smo v naši temeljni organizaciji uspešno delali. Izvršili smo 106.000 NU, kar ustreza planirani količini. Kumulativno pa smo izvršili 327.000 NU ali 7 odstotkov več od kumulativnega plana. Primerjava z lanskega leta rezultatom pove, da smo letos boljši za 2 odstotka in sicer gledano kumulativno.

Podatki o izvršenih NU govorijo o izredno velikem vložku v proizvodnjo, vendar pa hkrati ugotavljamo, da ni ustrezne količinske realizacije, to je "tonaže". Iz tega se vidi, da še vedno najbolj šepamo pri kompletiranju naročil. Prav temu problemu moramo vsi sodelujoči v proizvodnem procesu posvetiti še večjo pozornost.

Poleg tega je še vedno opazen problem likvidnosti, ki ima svoje korenine v proizvodni količinski realizaciji oziroma v preveliki nedokončani proizvodnji. Težave imamo tudi pri oskrbi z uvoznimi materiali in deli.

Kljub vsem tem težavam ugotavljamo, da smo v prvem četrtletju uspešno delali. To nam potrjujejo tudi rezultati obračuna uspeha. Pa poglejmo nekaj številčnih podatkov:

	Indeks za plan 81	Indeks za l. 80
celotni prihodek	24	128
porabljena sredstva	27	132
dohodek	21	123
obv. iz dohodka	21	125
čisti dohodek	21	122
realizacija OD	21	94
sk. poraba stan. del	19	84
sk. poraba ostalo	20	109
rezervni sklad	21	114
posl. skl. obv. posojila	19	—
posl. skl. — razširitev	31	—

Ni odveč opozoriti na ugotovitve, ki je bila podana tudi na seji delavskega sveta, ko smo obravnavali obračun uspeha. Namreč: dobra bilanca nas ne sme odvrniti od problemov, s katerimi se še naprej dnevno srečujemo (še našeti problemi likvidnosti, nekompletnosti, uvozne težave in drugo).

P. Hajdinjak

TOZD PPO

Prve štiri mesece je TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme zaključila neuspešno. Dosežena kumulativna proizvodna realizacija je 516 ton, to je 42 odstotkov štirimesečnega gospodarskega načrta, ki znaša 1240 ton. Kumulativna blagovna realizacija za isto obdobje pa je 576 ton oziroma 46 odstotkov. Glede na gospodarski načrt za leto 1981, ki predvideva 4000 ton proizvodne realizacije, smo dosegli v štirih mesecih samo 13 odstotkov proizvodne in 14 odstotkov blagovne realizacije. V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je proizvodna realizacija večja za 3 odstotke, blagovna realizacija pa je za 11 odstotkov manjša.

Po gospodarskem načrtu — 340 ton proizvodne realizacije — smo v aprilu 1981 dosegli samo 77 ton oziroma 23 odstotkov, blagovne proizvodne pa smo odpravili samo 47 ton oziroma 14 odstotkov.

Za tako slabo proizvodno realizacijo v prvih štirih mesecih leta ne bi ponovno naštevali vzrokov, saj smo to opisali v aprilski številki časopisa Litostroj. Težave s kompletiranjem naročil se sicer poprav-

ljajo, vendar prepočasi. Predvidevamo, da bomo blagovno realizacijo izboljšali v tretjem in četrtem četrtletju.

V maju bomo predvidoma zmontirali, funkcionalno preizkusili in odpravili 10 preoblikovalnih strojev in hidravlične opreme: za Iskro-Kranj stroj za tlačno litje DMKh-160-M (P-62.542), za Sever-Subotica stroj za tlačno litje DMKh-160-M (P-62.572), za LTH-Skofja Loka hidravlični krivilni stroj MRS-5-50... (P-62.358), za TAM-Maribor hidravlični sekalnik HSC-1-40 (P-62.577), za IMV-Novo mesto hidravlični vlečni stroj HVC-2-160 (P-62.609), za Stanko-import ZSSR pet hidravličnih obsekovalnikov HOS-1-40 (P-93.134) in za SR Romunijo hidravlično opremo za sedem hidravličnih strojev HVO-2-400 v skupni teži 110 ton.

L. Gorjanc

Inventivna dejavnost

Že dolgo ni bilo na seji delavskega sveta tozda OB tako živahne razprave, kot je bila na 21. redni seji, ko smo obravnavali inovacijske predloge. O inovacijah vemo veliko, prav tako o njihovem pomenu za gospodarski razvoj. Vemo tudi, da smo na tem področju na repu Evrope, prav zato smo veseli slehernega predloga. Komisija za inventivno dejavnost pri delavskem svetu tozda OB je pripravila za razpravo in v odločitev enajst inovacijskih predlogov. Delavski svet je na predlog komisije za inventivno dejavnost ugodno rešil 9 predlogov, 2 prijavi pa ni sprejel. Splošna značilnost predlogov je njihova uporabna vrednost, ki je že preverjena v praksi. Iz vseh predlogov je razviden prihranek, največkrat pri izdelovalnem času. Inovatorji oziroma dajalci koristnih predlogov bodo dobili tudi ustrezna nadomestila oziroma nagrade. V ilustracijo navajam nekaj splošnih značilnosti predlogov.

1. Tehnična izboljšava — tovariš Andrej Adamič, rezkalec v orodjarni in tovariš Filip Zelič, delovodja, sta na rezkalnem stroju DECKELL (RU-1) izdelala pripravo za rezkanje utorov na oljnih filterih in ustvarila zelo velik prihranek pri izdelovalnem času.

2. Koristni predlog tovariša Alojza Sadra, pehalca na ozobljenju (P2-2). S predlagano pripravo je možno na stroju SH-45 izdelati tudi večje zobnike z ustreznim ozobljenjem hitreje in ceneje.

3. Tehnična izboljšava — priprava za poliranje raznih predmetov pred in po galvanski prevleki na strožnici DOUGAL je delo tovariša Ivana Ovna in tovariša Janeza Baharja iz konstrukcije orodja.

4. Tehnična izboljšava in priprava št. R. 32—41338, s katero je

omogočeno brušenje kroglastih površin na karusel stružnici. Naprava omogoča točno in zelo gladko obdelavo kroglastih zglobov ali drugih spojev do višine 400 mm, polmer krogle pa je praktično neomejen. Avtorja sta Maks Kričej in Ivan Jesenšek.

5. Tehnična izboljšava — kopirna naprava za struženje vodilnih lopat na strožnici OERLIKON, ki omogoča prihranek pri izdelovalnem času. Avtorja sta Ivan Oven in Ivan Čeplak, dipl. inž.

6. Koristni predlog, ki ga je posredoval Jernej Sitar, se nanaša na prenos glav gonilnika in je omogočil velik prihranek pri izdelovalnem času.

7. Tehnična izboljšava. Nikola Skeledžić si je zamislil pripravo za vpenjanje vilic za viličarje na pehalni stroj (P-4), 6 vilic na-

garderobi in umivalnicah je bilo vse v redu. Luči so bile ugasnjene in iz pip ni curkalo voda. V nekaterih garderobah in kopalnicah ni bilo tako. Takrat je Sterle z vajeno kretljivo privil pipo in ugasnil luč. Na hodnikih in po pisarnah je bila običajna tema, prav tako v nekaterih proizvodnih obratih. Vendar Sterle ni prižgal luči. Pravi, da prej opazi pomanjkljivosti v svetlem krogu, ki ga daje baterijska žarnica, kot da bi bilo vse razsvetljeno. Svetleči krog tipa po prostoru, sprehodi se po pisarnih mizah, išče kuhinjski ali koš za smeti. Kuhinjski mora biti izključen, v košu za smeti pa ne sme biti cigaretnih ogorčkov. Poznati mora vse kritične točke. Nato potuje svetleči krog na

gasilni aparat, ki visi na zidu. Pogleda, če je aparat plombiran. Včasih se nekateri igrajo s plombarji, pa jih odtrgajo, ali pa je aparat uporabljen, pa o tem gasilci niso bili obveščeni, da bi ga znova napolnili.

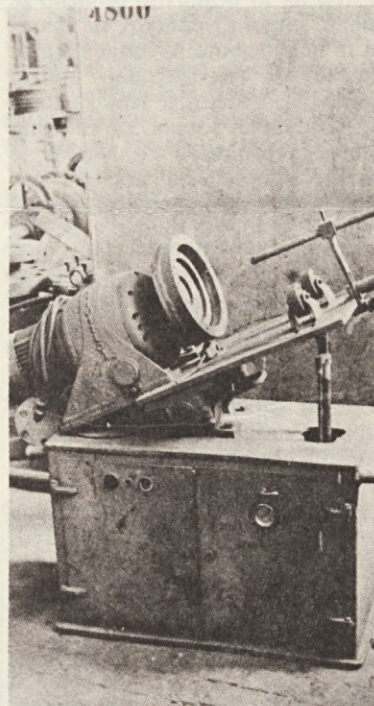
Iz sive livarne sva šla v stavbo upravno stavbo. V kemijskem laboratoriju so še delali. Pregledali smo gasilnih aparatov po hodnikih, preverjanje, ali so vrata pisarn zaprta, nato po stopnicah v prvo nadstropje.

V modelni mizarni je bilo potrebna večja pazljivost. Skupinovodja je izključil nekaj ključnih kablov ročnih obdelovalnih strojev. Povedal mi je, kako hitro se nabira prah v delavnici, čeprav stalno čistijo. Tudi gasilni aparate morajo pogosteje čistiti. Skrbno je pregledal vse gasilne aparate in zidne hidrante, kake tudi dostop do njih in do zasilnih izhodov. Vse je bilo v redu, le vrata dvigala v skladišče modelov niso bila odprta. Po dvigalnem jašku v primeru požara prihajalo dovolj zraka za širjenje ognja, zračni tok bi potegnil ognjene zublje po vse nadstropjih. Zaprla sva vrata dvigala. Nato sva šla še po vseh skladiščih modelov. Preizkusil je, če so okna pri zasilnih izhodih dobro odpirajo. V tretjem nadstropju je skladišču že drugi obrnil ključ na kontrolni uri. Na kontrolnem krogu tonu bo odtisnjen čas, kdaj se je to zgodilo. Prva kontrolna točka je bila že v sušilnici lesa, torej na posebno nevarnih krajih. Nato sva šla skozi ambulanto, prosto, v skladni oddelek in pisarne kadrovskega sektorja. Pri vходу ambulanti sem izmenjal nekaj besed z vratarjem Papežem. Papež mi je, da ponoči težko dela in da zelo hitro utruji. V servisu smo odklenila vhodna vrata, pregledali pisarne in proizvodno halo. V hodniku med pisarn je bil tako težak zrak od cigaretne dima, da sva se morala skoraj odpraviti. Nisem pogledal na napis, čigava je pisarna. Včasih si sami ustvarjamo nevarno okolje, čeprav že na mnogih vratih lahko opazimo napise "KAJ JE NEZAŽELJENO" ali "HVALA KER NE KADITE" ali pa prečrtano cigareto. Potem sva nadaljevala pot v jeklolivarno laboratorij, okrog elektro peči, garderobe in umivalnice, v kompresorsko postajo, mimo kovarske delavnice v centralno skladišče, v pleskarsko delavnico ter v skladišče plina in v skladišče vnetljivih tekočin. Vsak objekt ima svoje kritične točke, ki jih je potrebno posebej pogledati. Ob skladišču vnetljivih tekočin sva se javila vratarju Oražmu, ki naju je vpisal v kontrolno knjigo.

Čas je hitro mineval. Pot obhoda je določena in opisana v načrtu, po katerem se mora obhodnik ravnati. Ura je bila šele tri zjutraj, ko sva stopila iz upravne stavbe. Obhod je trajal več kot štiri ure. Zanimiv za tistega, ki ga opravi le občasno, za gasilca pa naporen in odgovoren.

Kontrolni ključ se je v teh štirih urah sedemkrat obrnil. Zjutraj bo vodja gasilske enote pregledal kontrolni karton in vprašal za ugotovljene pomanjkljivosti. Pred dve mesecema sem bil zadnjikrat na obhodu, od takrat pa se je marsikaj spremenilo. Vse je bolj čist, pospravljeno, dohodne poti so proste, ni več raznih gorljivih odpadkov, kot jih je bilo včasih najti po vseh vogalih. Ob takem stanju lahko vedno brez skrbi pričakujemo inšpektorja. V vseh tovarnih in delovnih skupnostih so delavci in odgovorni organi začeli zelo dosledno izvajati preventivne ukrepe.

V. Kreft

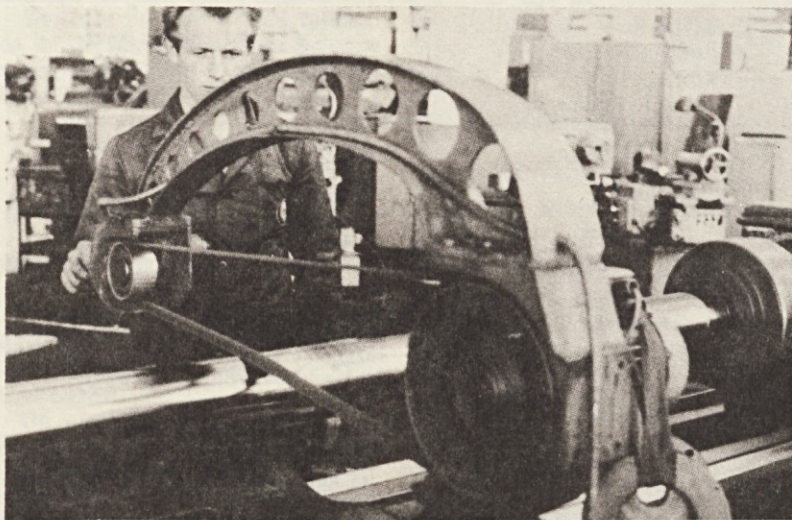
Univerzalna naprava za čiščenje notranjih površin za dieselske motorje (Foto: K. G.)

enkrat. S tem je bistveno zmanjšal čas izdelave.

8. Tehnična izboljšava. Nikola Skeledžić je konstruiral pripravo, ki omogoča centriranje velikih verižnih koles pri pehanju utorov in omogoča veliko točnost.

9. Tehnična izboljšava — univerzalna naprava za čiščenje notranjih površin za dieselske motorje. Predlagatelj sta Vinko Štirin in Janez Bahar.

P. Hajdinjak

Priprava za poliranje raznih predmetov pred in po galvanski prevleki. (Foto: K. G.)

